Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 266 (14286) | 1973 оной ноябриин 13, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...ИДХЭХЫ ЖЭЛЫЕ ...ЖАЛТАТАЙГААР ...ҮГЭСХЭЕ

...икымнай промышленностиин, барилгын, транс- ...үдэлмэрилэгшэд табан жэлэй гурбадахи, шиид- ...дэ бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлходоо, жэлэй ...болзорһоонь урид, декабриин 28 болотор дүүр- ...бариһаа гадуур 15 миллион түхэригэй промыш- ...родукци худалдаха уялга абаа һэн. Барилгашад ...лбсаралгын хүдэлмэри хэхэ жэлэй түсэбые мүн ...бриин 28-да дүүргэхэ гэжэ хараалһан байна.

... коллективүүд гүрэнэй түсэбые, абаһан уялга- ...лдото дээрэнь дүүргэхын түлөө социалис мүры- ...өөр дэлгэрүүлээ, үйлэдбэриингөө арга боломжо- ...рүүлэн хэрэглэнэ. Түрүү олон коллектив про- ...лэдбэрилгые ехэдхэхэ, һайн шанартай продукци ... түсэбөө һара, квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүр- ...а гаргашатайгаар һайн шанартай продукци ...лэн гаргаха гэһэн бүхэсоюзна социалис мүры- ...үрүү зэргэдэ жагсан ябана.

...ромашина» гү, али «Теплоприбор» заводуудые, ...быи гү, али нооһо сэбэрлэн угаадаг фабрика- ...национно гү. али прибор бүтээлгын заводуу- ...лгын материал үйлэдбэрилдэг Тимлюйн цемен- ...али асбоцементын зүйлнүүдэй заводуудые, мүн ...дэн предприяти абажа үзөө һаа, социалис мү- ...эршэ хүсые гансатал мэдэрхээр. Эдэ коллекти- ...н жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид ...зорилго урдаа табяад, энэ жэлэй социалис уял- ... дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэ ажалаа ...

...э тэдэнэр түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ, ...ахыда шухала хэрэгтэй горитой продукци гү- ...дүүр үйлэдбэрилнэ. Жэлэй юһэн һарын туршада ...гадуур 1,5 миллион плитэ шифер, 21 мянган ... метр нооһон бүд, 4,4 мянган тонно цемент, ...двигатель бүтээгдээ, 1,0 мянган тонно нооһон ...ээ. Жэлэй эхиндэ абаһан социалис уялгын ...ша оной түсэбһөө гадуур 1 миллион плитэ ...5 мянган тонно цемент үйлэдбэрилхөөр, 10 мян- ... сэмбэ бүд нэхэн гаргахаар хараалагдаһан

...эрлэгдэһэн коллективүүд арга боломжонуудаа ... хэрэглэһэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэ- ... социалис уялгануудаа дахинаа хаража үзөөд, ...ргэдэһэн уялга абаа. Тэдэнэй шэнэ уялгануу- ...эн дүүргэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй.

...түсэбһөө гадуур 12 мянган кубометр модо бэ- ...эн социалис уялгаяа Баргажанай леспромхо- ...од дүүргээ. Амжалта ямар аргаар туйлагданаб ...алай эмхидхэл һайжаруулагдаа, мүрысөөнэй ... хүмүүжүүлхы нүлөөнь дээшэлүүлэгдээ. Шиид- ...дэ гээгдэгшэдгүйгөөр ажаллаха гэһэн уряатай ... модошодой дунда дэлгэрүүлэгдэһэн байна. ... участок, бага комплексно бригада бүхэнэй ...социалис уялгануудые абажа, тэдэнээ бэелүүл- ...үсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана

...с мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхын, гүрэнэй ...һан уялгануудаа дүүргэхын түлөө үдэр бүхэ- ... ябуулжа байгаа коллективүүд амжалта туй- ... Нёдондо жэлдэ туйлаһан ажалай эгээл ехэ ...байгша оной ажалай нормо болгохо гэһэн үүс- ...н Улаан-Үдын локомотивна депогой коллек- ...рилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Һаяхан ...ив урагшаа дабшаха замдаа шэнэ алхам хэ- ...гоо түрүү предприятинуудай жэшээгээр 1974 ...үлхэ зорилгоёо хараалжа, угтамжын түсэб ...йна. Арадай ажахын ашаа шэрэхэ 1974 оной ... (шэгнүүрэйнь талаар) декабриин 20 болотор ... миллион тонно-километрээр үлүүлхэ гэжэ ...1974 оной даабари 1970 онойхитой сасуулха- ...центээр үлүү ехэ юм. Локомотив заһабарилгын ... сэнгые хямдаруулһанай ашаар, 300 мянган ... алмалта хэхэ, мүн бусад даабарине холо ... хараалһан түсэб баталан абтаа.

...анай леспромхозой В. П. Парамоновой даадаг ...лексно бригада, судна бүтээлгын заводой ... даадаг бригада, барилга-хабсаралгын 834- ... В. Ц. Сандановай хүтэлбэрилдэг, мүн бу- ... зарим бригада, участогууд, үйлэдбэриин олон ... байгша оной түсэбые болзорһоонь холо урид ...үхайгаа элидхэһэн байна. Даабаряа хэдэн һа- ...алан дүүргэжэ ябаһан түрүүшүүл алишье ...да бии.

...ы жэлэй түсэбэй, социалис уялгын дүүргэлтэ ... шатада оробо. Һүүлшын, дүрбэдэхи квартал ... жэлэй дүүрэтэр бага саг үлөө. Энэ квар- ...оллективүүдтэ ёһотой шалгалта болохо байна. ...лта хэр барижа гараһанһаа, кварталай дааба- ... дүүргэһэнһээ жэлые ямараар түгэсхэхэ, ... түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ ...еспубликын хүдэлмэришэн ангиин ямар хубитэ ...һаннинь дулдыдаха гээшэ. Тиимэһээ түгэсхэ- ... бэелүүлхэ гол зорилго гэхэдэ, кварталай ... үлүүлэн дүүргэхэ, түрүүшын кварталнууд- ...тэһэн продукцияа хүсэлдүүлхэ хэрэг болоно.

...рилго бэелүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри ...руулха, бии байгаа техникэ, механизмуудаа ...эйгээр хүдэлгэхэ, ажалай сагые зүбөөр хэ- ...хала. Гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа ...дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы коллективүүдэй хүсэ ша- ...эгдэһэн, анхарал оролдолго хандуулагдаһан ...сэй.

...ы жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэл, ... һүүлшын хоёр жэлэй түсэбые үлүүлэн ...бата бэхи үндэһэ һуури байгуулагдаха гэжэ ...жэ. Гэбэшье, зарим предприятинууд гээгдэл- ...юһэ һарын түсэбые дүүргээгүй, арадай ажахы- ... хэрэгтэй продукци дутуу үгэһэн байна. «За- ... комбинат, тэрэнэй мэдэлэй хэдэн леспромхоз, ... Элхнин авто-заһабарилгын завод, барилгын ...үүдые, хабсаргамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые ...дэг предприятинууд хэдэн һараар гээгдэжэ, ...бүтээн гаргаха, худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй. ...абсаралгын олонхи организацинууд ехэ гээгдэл- ... Гээгдэлээ усадхаха, түсэбөөр хараалагдаһан ... үйлэдбэрилэн гаргаха, шэнэ барилгануудые ...а тушааха зорилго эдэ коллективүүдэй урда ...

...элэй шиидхэхы жэлэй түсэб, социалис уялга- ...гүй дүүргэгдэхэ ёһотой. Иимэ уряатай социа- ...өөн хаа хаанагүй бүри ехэ эршэ хүсэтэйгөөр ...э шухала. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан ...арга бүхы хүдэлмэрншэдтэ олгон, хэрэглэгдээ- ... боломжонуудые хэрэглэн, хүдэлмэришэдэй ...хэл хүгжөөн дэлгэрүүлэн, эдэ бүгэдые табан ... туһада зорюулха гээшэ партийна организаци- ...тын хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

...элэй шиидхэхы жэлые амжалтатайгаар түгэс- ... коллектив бүхэнэй, республикымнай хүдэлмэ- ... нэрэ хүндын хэрэг мүн.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ БУХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МУРЫСӨӨН

ТАРЯАНАЙ ҮРЭҺЭН СЭБЭРЛЭГДЭНЭ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой гурбадахи отделениин түб—Саратовка тосхоной үргэн ехэ хашаатай ороонһоной тоог дээрэ элдэб янзын оньһон машинанууд үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор хүнхинэжэ, тусхай түхеэрэлгэтэй автомашина, тракторнууд таһалгаряагүй һүндэлдэнэ. Ушарынь хадаа эдэ үдэрнүүдтэ эндэ үрэһэ хүрэнгын ороонһо сэбэрлэжэ хатааха, томо жэжээрнь илгажа хааха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Таряанайнгаа үрэһэ эрхим шанартайгаар, агрономическа эрилтэдэ хүрэмөөр сэбэрлэжэ, жэл бүри тогтуууритай баян ургаса хуряадаг болохын тула тус ажахы байгша ондо ороонһо хатаажа сэбэрлэхэ «КЗС—1» түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ тоог дээрээ тодхожо ашаглаһан юм. Тиигэжэ мүнөө үрэһэнэйнгөө таряа энэ машинада хатаажа илгаад хаажа байнхай.

—Энэ машинаа сүүдхын туршада зогсоолтогүй хүдэлгэжэ, 70—80 тонно ороопо хатаанабди. Һүүлэй мэдээгээр бүхыдөө 7 мянга шахуу тонно таряан сэбэрлэгдэжэ хаагдаа,—гэжэ ороонһоной тоогые даагша Иван Елизарович Малых хөөрэнэ.

Оньһон түхеэрэлгэеэ таһалгаряагүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула, механик А. К. Федоров, слесарь Казазаев гэгшэд нилээд оролдоно. Иигэжэ дурсагдагша совхоз үрэһэ хүрэнгынгөө таряа түргэн болзорто сэбэрлэжэ дүүргээд, хүршэ ажахыдаа хамһалсахаар шиидэнхэй.

Д. БАЛДАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Зурагууд дээрэ: таряанай тоогые даагша И. Е. Малых, Механик А. Федоров, слесарь Н. Казазаев. Ороонһоной тоог дээрэ хүлгөөтэй.

Авторай фото.

ХОНИДОЙ БАЙРА ЗАҺАГДАА

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Хүдөө бэшэгшэ А. Елисеев**) Үбэлжэлгэдөө эмхитэй һайнаар бэлдэжэ, бии байгаа тэжээлээ гамтайгаар гаргашалһан хонишод хэзээдэшье эрхим амжалта туйладаг заншалтай. Тиин жэл бүри һүрэг хонидоо улам олошоруулдаг Борьёогой совхоз байгша ондо бүхыдөө 36 мянган хони үбэлжүүлхээр хараална. Эды олон хонидоо эмхитэй һайнаар ондо оруулхын тула нэн түрүүлэн шэнэ дулаан байра бариха барилгашадай 4 бригада эндэ эмхидхэгдээ. Эдэ бригадануудынь гол түлэб хуушан байрануудыень заһабарижа дулаалха, хонишодто шэнэ гэрнүүдые бариха даабаритай юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонидой арбан байра заһабарилжа дүүргээд, В. Галсановай даадаг отарада шэнэ байра барижа түгэсхөө. Мүн эндэ нягталан дарагдаһан һолоомоор 5—6 дал бодхоогдоод байна.

Мүнөө хонишодой бригадануудта гансашье малай байранууд заһабарилагдажа, шэнээр баригдана бэшэ, мүн үбһэ, зелёнко, һолоомониинь хүсэд хүрэхөөр зөөгдэжэ байнхай. Һүүлэй мэдээгээр энэ хүдэлмэридэ 15 автомашина таһалгаряагүй хүдэлгэгдэнэ. Иигэжэ Борьёогой совхозой хонишод үбэлжэлгэеэ эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, абаһан уялгаяа сүм бэелүүлхээр оролдожо байнхай.

ЗУУТАНАЙ ТООДО ОРОНХОЙ

Энэмнай залуу хүн. Һая гуша гараһан. Теэд Анатолий Михайлович Акуловай 14 жэл хонишоноор хүдэлнэб гэхэдэнь, гайхангүй байхын аргагүй. Шэтын областьдо 8 жэл хонишоноор ажаллаа ха юм. Эндэ, Сэлэнгын совхоздо, 6 жэл ахалагша хонишоноор хүдэлнэ. Тиихэдээ хонин ажалда бүхы залуу наһаяа зорюулһан хүн болоно бшуу. Ажалдаа дуратайл хадаа тиигээ ёһотой. Дүршэл шадабаритайшье болоо. Энэнь багахан юумэнһээ эли болоно.

—Энээхэн хоёр хонин үсэгэлдэр ехэ муугаар эдеэлээ һэн. Мүнөөдэр ямар байнаб?—гэжэ туһалагшаһаан асууна. Тиихэдэнь ямаршье хүнэй ёһотой хонишон гэжэ ойлгохоор.

Газаань ерэхэдэ, хото хорёонь сэбэр, юумэн бүхэниинь байратай.

Анатолий Михайлович хүхюутэй байба, ехэ дуратайгаар хөөрэлдэнэ. Ажал тухайгаа хэдышье хөөрөө һаа, хөөрэхэл янзатай.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгэ хүндэшэг байгаа. Хонидынь түрүүшынхиеэ түрөө ха юм. Гэбэшье Анатолий Михайлович 100 хонин бүриһөө 117 хурьга абажа түрүүлһэн байна. Энэнь ехэ һайн туйлалта болоно бшуу. Тиимэһээ тэрэнэй ажал үндэрөөр сэгнэгдээ. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө Сэлэнгын совхозой хонишон Анатолий Михайлович Акуловта Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаба.

Анатолий Михайлович үнгэрэгшэ үбэлжэлгын тэжээлэй хубаари хэһэн саарһа харуулна. Тэрэнэй ёһоор хонидоо эдеэлүүлжэ гараһан болоно бшуу. Тэрээн дээрэнь ямар һарада, хэды шэнээн үбһэ тэжээл үгэхэб гэжэ хуу бэшэгдээтэй байха юм. Үбһэниинь үлүү ехэшье бэшэ һэн. Тиимэшье һаань тон бэрхэтэй һарануудта тэжээлээр дутагдаагүй, хонидой түрэлгын үедэ яһала үбһэтэй байгаа. Ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, тэжээлээ гамтайгаар гаргашалһанай үрэ дүн иимэ.

Үбэлжэлгын дүүрэтэр нэгэшье хонин гарзалаагүй. Хурьгадынь нилээд тобиножожо эхэһээн һалгаагдаһан байна. Август соо хурьгадаа илгажа, тус бүринь 22,4 килограмм шэгнүүртэйгээр ондоо отарада тушааһан байна. Харин түсэбөөр 18 килограммда хүргэхэ ёһотой һэн.

А. М. Акулов таряанай хурягдаһан поли дээрэ мүнөө хонидоо адуулна. «Энэ жэлдэ ута намар боложо, ехэ зохид байна. Хүйтэн болотор хонидпай хүсэ шадалаа хүсэлдүүлжэ урдихэ ёһотой»,—гэжэ хонишон хөөрэнэ...

Эхэ хонидой үрэжүүлгэ энэ отарада һаяшаг дүүргэгдээ, үрэжүүлгын хүдэлмэри студентнэр эхилһэн аад, тэдэнэр ямаршьеб шалтагаанаар болижо, Акуловтан өөһэдынгөө хүсөөр дүүргэхэ баатай болоо.

А. М. Акулов юһэдэхи табан жэлдэ жэгдэ һайнаар хүдэлнэ. Түрүүшын 1971 ондо 100 хонин бүриһөө 127 хурьга абаһан, удаадахи жэлдэнь—116, гурбадахи шиидхэхы жэлдэ 100 хонин бүриһөө 117 хурьга түлжүүлбэ. Анатолий Михайлович энэ табан жэлэй жэл бүри дунда зэргээр 100 хонин бүриһөө 120 хурьга түлжүүлхэ зорилго урдаа табяад, урагшатай һайнаар ажаллана.

Ерэжэ байгаа үбэлжэлгэ һайнаар үнгэрхэ ёһотой гээд Анатолий Михайлович найдангяар хөөрэнэ. Хонидынь хүсэ шадал һайнтай, байрань муу бэшээр бэлдэгдээ. Үрэжүүлгэ саг соогоо үнгэргөө. Үбһэниинь нёдондонойхиһоо үлүү ехэ бэшэшье һаа, зелёнко нилээд ехээр бэлэдхэһэн байха.

— Гүрэн түрын иимэ ехэ шагналда хүртөөд байхадаа, зоной этигэл найдабари харюулхын түлөө үшөө һайнаар бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэб, — гэжэ Анатолий Михайлович мэдүүлнэ.

М. ОЧИРОВ,
манай корр.

Сэлэнгын аймаг.

ХҮСЭН ДЭЭРЭЭ ХҮСЭ НЭМЭН...

Мал ажалай болон газар тарялангай продукнуудые улам элбэгжүүлхэ зорилготойгоор бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай парти, правительствын шиидхэбэрине һайшаан дэмжэһэн Кабанскын аймагай совхозууд үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ республика дотороо шэнэ үүсхэл гаргаа бэлэй. Тиихэдээ ороонһо таряанай, огородой эдеэнэй, хартаабхын тогтууритай баян ургаса хуряажа, шубуунай, гахайн, адууһа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, гүрэндэ һү, мяха бүри ехэ тушаахаар хараалаа һэн. Тэрэ гэһээр тэбхэр 10 һара үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо аймагай малшад, таряашад, шубуушад болон гахайшад урдаа табиһан зорилгоо сүм бэелүүлхын тула горитойхон оролдолго гаргаа.

Сабшалан, тарялангайнгаа үрэжэлые һайжаруулжа, ороонһото, тэжээлэй ургамалай мүн огородой эдеэнэй болон хартаабхын ургаса эрид дээшэлүүлхээр тэмсэһэн ажахынуудай механизаторнууд байгша оной хабар тарилгынгаа газарта бүхыдөө 100 мянган тонно наг шэбхэ гаргаад, 8 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, горох, ешмээнэй тарилгые горитойхоноор үргэдхөө бэлэй. Тиихэдэ бүхы үрэһэ хүрэнгөө саг болзортонь һайнаар бэлдэжэ, машина, техникэеэ уридшалан заһабарилһанайнгаа ашаар хабарайнгаа тарилгые али бүхы агротехническэ заабариин ёһоор богони болзорто үнгэргөө юм. Һүүлээрнь таряанайнгаа ургажа захалхадань, буртаг үбһыень усадхаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаа.

Тиин гэһээнь зунай хахадһаа хура бороон ехээр орожо, гол, мүрэн үерлэжэ, хүлеэгдээгүй гай тодхор ушаруулаа. Энэл үерһөө боложо, ороонһото ургамалайнь 30 процент уһанда абтажа хосороо. Тиихэдэ сабшалан, бэлшээринь, овощ, силосэй ургамалнуудай болон хартаабхын полиин горитойхон хуби мүн лэ үертэ абташоо. Гэбэшье, иимэ ехэ бэрхэшээлдэ oроһон аймагай таряашад, механизаторнууд ушарһан хохидолоо түргэн усадхахын хажуугаар үлэһэн тарилгаяа нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ харууһалһан байна. Эдэ бүхы гайхамшагта ажал, бэрхэшээлнүүд тухай тээмэндэ үнгэргэгдэһэн аймагай түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадалсагшад тон зүбөөр, дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ байгаа һэн.

Ушар нимэһээ, хэды хүшэр хүндэ сагай тохёолдобошье, зарим түрүү бригаданууд тогтуууритай баян ургаса хуряажа абаа. Жэшээлбэл, Байгалай совхозой Еланиин отделениин В. Г. Клейменинэй хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд гектар бүриһөө 23,8 центнер шэнисэ хуряажа, аймаг дотороо эрхимлээ һэн. Тиихэдэ Степной Дворецэй В. Д. Поповой даадаг бригада гектарай 17 центнер таряа суглуулаа. Ургаса хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын 5 хоногой дүнгөөр «Шергинский» совхозой таряашад Социалис Ажалай Герой Н. Е. Коневой нэрэмжэтэ дурасхаалта шанда хүртэһэн байна. Дурсагдагша ажахын механизаторнууд даалгагдаһан тарялангаа хамагһаа урда хуряажа дүүргээд, Ойморой совхозой таряашадта хамһалсаһан байха.

Түрүүшүүлэй энэ зүблөөн дээрэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд соносхогдоо. Таряа хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, эрхим амжалта туйлаһан Байгалай совхозой комбайнер А. И. Елезов, «Шергинский» совхозой — А. В. Тыхеев, үнинэй механизаторнуудай нэгэн Л. З. Максонов гэгшэд хуряалгын богонихон болзор соо 4167 — 5834 центнер таряа суглуулжа абаһан байна. Иимэрхүү түрүүшүүлэй шадамар шударгыгаар ажаллаһанай ашаар аймаг дотор бүхыдөө 33900 тонно ороонһон абтажа, амбаарлагдаа гээшэ.

Таряашадһаа гадна малай тэжээл бэлэдхэгшэд мүн лэ эршэмтэйгээр хүдэлмэрилөө. Силосэй ургамалнуудые хуряаһан В. Колмаков («Шергинский» совхоз), Н. Помазкин (Байгалай совхоз) гэгшэд хэдыхэн үдэрэй туршада тус бүрез 170—190 гектарай тэжээлэй ургамал хурягдаа. Аймаг бүхыдөө 107 мянган центнер үбһэ, 1340 тонно ногооной гурил бэлэдхэһэн байна. Тиихэдэ Еланай отделениин сортучасток дээрэ «Успех», «Уладовский юбилей», «Уладовски—208» гэһэн гурбан сортын горох таригдажа, туршагдаа һэн. Энээнэй ашаар мүнөө тус аймаг эрхим сортын 30 гаран центнер горохой үрэһэтэй болонхой.

Энэ үнгэрһэн хугасаа соо овощ ургуулагшад, хартаабхашад горитойхон амжалта туйлаа гэхэ гү. али гектар бүриһөө 100 центнер хартаабха малтаһан байна.

Энэ зүблөөндэ малшад, һаалишадай хэһэн ажал нилээд магтагдаа. Аймаг нёдондоной энэ үеынхиһөө 5 мянган центнер мяха, 7500 центнер һү ехэ абажа, хараалагдаһан түсэбөө сүм дүүргэһэн байна. Иигэжэ горитойхон амжалта туйлаһан эндэхи малшадай ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ. 33 һаалишад, үхэршэд Эхэ оронойнгоо дээдын хайра шагналда—орден, медальда хүртэһэн бэлэй. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ехэ илалта туйлаһан малшад үнгэрһэн 9 һарын туршада гүрэндэ 56970 центнер мяха, 103350 центнер һү тушаагаа. Тиихэдэ гансахан Кабанскын совхоз энэ хугасаа соо 22968 центнер мяха эльгээһэн байна. Түрүү гахайшад Т. Орлова, П. Конева, А. Оскорбина, Е. Жилина (Шергинский совхоз), И. Хамуева, М. Плюснина, Н. Димова (Ойморой совхоз) гэгшэд мяханда тушаагдаха гахайнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 500—550 граммаар нэмээжэ, гүрэндэ тарган мяха тушааха хэрэгтэ горитойхон хубитаа оруулһан юм.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ партиин обкомой секретарь, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат К. М. Продайвода СССР-эй Верховно Соведэй Указ соносхожо, түрүүшүүлдэ орден, медальнуудые барюулжа захалаа. Нэн түрүүлэн эндэ Байгалай совхозой һаалишан В. А. Власова. «Шергинский» совхозой гахайшан М. В. Телешева гэгшэдтэ Октябриин революциин орден барюулагдаба. Удаань һаалишад Н. Е. Емельянова, П. Михалева, Л. Муравьева болон бусадта Ажалай Улаан Тугай орден зүүлгэгдээ. Орден, медаляар шагнагдагшад зал cooһoo ендэр тээшэ таһалгаряагүй һубарижал, һубарижал байгаа һэн.

Энэ һайндэртөө аймагай түрүүшүүл гансахан амжалтануул тухайгаа хэлсээ бэшэ, мүн хэрэглэгдээгүй хэды боломжонуудые тушаа хөөрэлдэһэн байна. Сагай улаарилай хэды бирагүй байгаашье һаань, аймагай ажахынууд бүри дээгүүр үрэ дүн туйлахаар һэн гэжэ тэмдэглэгдээ. Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. А. Данько, Байгалай совхозой парткомой секретарь, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан А. Н. Ключерев, Кабанскын совхозой отделениис эрхилэгшэ П. Д. Иванов, «Щергинский» совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир В. И. Телешев болон бусад туйлаһан амжалтануудаараа омогорхохо зуураа. урдаа байһан хүшэр зорилгонуудые бэелүүлхын тула юу хэхэ байһанаа мэдүүлээ.

Иигэжэ тус зүблөөндэ хабаадалсагшад хэһэн ажалайнгаа иимэ үндэрөөр сэгнэгдэһэндэ улам баясан, байгша ондо үбэлжэлгэеэ урда мэтэ эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, бүри ехэ амжалта туйлахаар дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа һэн. Хүсэн дээрээ хүсэ нэмэн Кабанскын аймагай малшад, таряашад хараалһан зорилгоёо лаб дүүргэхэл гэжэ найдахаар бэлэй.

В. БОБРОВСКИЙ.

...Р Л. И. БРЕЖНЕВ КИЕВТЭ

... Центральна Ко- ...яалай ёһоор, ал- ...эргээр Советскэ ...ерэжэ ябаһан ... Президент, Юго- ... Коммунистнуудай ...түрүүлэгшэ Иосип ...ой уулзаха, хөө- ... тула КПСС-эй ...енеральна секре- ... Брежнев нояб- ... Киев ерээ.

... ЦК-гай Полит- ...гэшүүн, СССР-эй ... хэрэгүүдэй ми- ...А. Громыко, КПСС- ... секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн. СССР-һээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степаков гэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта Киев ерэлсээ.

Нүхэр Л. И. Брежневые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушецкий, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко. Украинын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүдтэ кандидадууд. УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай, Киевэй ба областиин партийна, Соведүүдэй эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, хотын ажалшадай түлөөлэгшэд вокзал дээрэ угтаба.

Вокзалһаа тусхайлан бэлдэгдэһэн байрада хүрэтэрхи замдань нүхэр Л. И. Брежневые Украинын нийслэл хотын олон мянган зон халуунаар угтан амаршалаа.

(ТАСС).

НҮХЭР А. Н. КОСЫГИН БЕЛОРУССИДА

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин ноябриин 11-дэ Белорусси ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлагшэ Ф. А. Сурганов, БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Кисилев болон бусад тушаалтад нүхэр А. Н. Косыгиние Орш хотодо угтаба.

А. Н. Косыгин Оршын льнокомбинадта ерээд, эндэхи үйлэдбэрие хараһанай һүүлээр комбинадай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдөө.

А. Н. Косыгин Днепрэй саанахи колхозууд хоорондын территориальна үйлэдбэриин нэгэдэлдэ ошоо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Могилевто ерэмсээрээ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хэмэл утаһа ... комбинадта ошобо.

А. Н. Косыгин тэрэл үдэшэндөө Минск ерээ.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ПАРТКОМ БА ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Партимнай XXIV съезд коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуулгэн байгуулха арга замуудые тодорхойлон заажа үгөө һэн. Наука болон техникын туйлалтануудые үргэн далайсатайгаар хэрэглэхэ, нийтын үйлэдбэриие индустриин замаар улам саашадань хүгжөөхэ, тиигэжэ тэрэнэй ашаг үрые бүри дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдаа. Тиигэжэ тэрэнэй үндэһөөр материальна үйлэдбэриин — ургалтые эрид хурдадхаха, ажалшадай материальна болон культурна эрилтые гүйсэд дүүрэнээр хангаха зорилго тодорхойлогдоһон байна.

Энэ эрилтые бэелүүлэн, манай заводой партийна организаци предприятияа техническэ талаар улам зэбсэгжүүлхэ хэрэг шиидхэлгэдэ үдэр бүриин анхарал хандуулна. Имагтал энэ асуудалда коммунистнуудай үзэл сурталай политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зорюулагдана.

Техническэ зэбсэгжэлгэ гээшэ ехэ орёо хэрэг. Предприятиин онсо илгаатай, олон һалбарита байдал, ажалай заншал болон бусад олон ушарнууд бүришье һаа гүнзэгыгөөр нүлөөлдэг.

Энэ ушарта партийна организаци хадаа ганса шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлхэ хэрэг хүтэлбэрилхэ үүргэтэй бэшэ, мүн тэрэнэй нүлөөгөөр коллективэй ажабайдалда үзэгдэжэ байһан хубилалтануудые шэнжэлхэ, залан шэглүүлхэ уялгатай.

Иимэһээ заводой партийна организаци болбол техническэ дэбжэлтын гол асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор комплексно хэмжээ ябуулгануудые зохёон хараалдаг. Энэ ушарта заводой техническэ ба социальна хүгжэлтын холын хараата түсэб гол һуури эзэлнэ. Иимэ түсэб табигдаһаар дүрбэн жэл болохонь. Холын хараата олон жэлэй түсэб зохёолгодо ехэ бэлэдхэл хэгдэһэн юм. Энэ хэрэгтэ цехүүдэй, таһагуудай коллектив бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Тэрэ түсэбэй үндэһөөр жэлэй түсэб табигдадаг зэргэтэй.

Зүгөөр үнгэрһэн гурбан жэлэй дүнгөөр болоходо, тэрэ түсэбтэ зарим тэды хубилалта оруулха ушар гараад байна. Юуб гэхэдэ, өөрынгөө министерствын главна управлениһээ шэнэ даабари абанхайбди. Мүн һүүлэй жэлнүүдтэ эрдэм болон техникын шэнэ туйлалтануудай улам олошорхонь мэдээжэ ааб даа. Эдэ бүгэдэн шэнэ түсэбөө хубилгаха, зүйлнүүдые оруулха эрилтэ табина. Гэбэшье гол асуудалнуудынь хуушан хэбээрээ үлэхэ байха. Транспортна ажал, тээхэ ба буулгаха, складуудай болон хамһабариин бусад хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха, үйлэдбэриин гол цехүүдтэ поточно-оньһожоруулагдамал лининүүдые тодхохо, оньһожоруулагдамал участогуудые эмхидхэхэ гэһэн зорилготойбди.

Энэ зорилгоёо хүсэндэнь хүргэхын тула һүүлэй 2 жэл 9 һарын туршада горитой юумэнүүд бүтээгдэө. Энэ хугасаада янза бүриин 131 хэмжээ ябуулганууд манай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэө. Тэдэнэй экономическа ашаг үрэнь 1 миллион 122 мянган түхэригэй тэнтэй болодог юм.

Эрдэм наукын туйлалтануудые үйлэдбэриин ажал ябуулгада үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэри ба эрдэм ухаанай холбоо нягта барисаатайгаар байгуулжа табиһан лэ газарта научно-техническэ дэбжэлтэ хурдадхаха асуудал аша үрэ ехэтэйгээр шиидхэгдэдэг байһые бодото байдал гэршэлнэ. Тиимэһээ манай завод мүнөө үедэ эрдэм шэнжэлгын 16 институтдай холбоо байгуулһанхай юм. Тэдэнэйл туһаар элдэб янзын, элдэб хэмжээнэй асуудалнууд, хэмжээ ябуулганууд шиидхэбэреэ олоно. Жэшээнь, «Ленэлектронмаш» манай заводой мэргэжэлтэдтэй суг хамта электронно-тоололгын машинануудай туһаламжаар үйлэдбэриие автомат оньһоной хүсөөр эрхилхэ системэ зохёожо, нэбтэрүүлхэ ехэ хүдэлмэри бүтээжэ байнхай. Тэрэ системын түрүүшын ээлжээн 1974 онһоо ашаглалгада оруулагдахаар хараалагданхай. Заводой социальна хүгжэлтын асуудалаар СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд манай предприятида шэнжэлгын горитой хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэшэлэн Эрхүүгэй арадай ажахын институдай багшанар эрьесын фондын нормын асуудалаар һонирхолтой шэнжэлгэ хэжэ байнхай.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой ябуулдаг хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоол заводой инженер болон техникүүдэй творческо эдэбхи хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар ехээр нүлөөлөө. Энэ тогтоолой гол эрилтэнүүдые бэелүүлхэ зорилгоор заводой партком эмхидхэлэй, нийтэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиигээдшье инженер, техникүүдэй эдэбхи хэшээл, эрмэлзэл нилээд ургаа гэжэ тэмдэглэмээр. Техническэ гол таһагуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэдэй 70 гаран процентнь өөрын творческо табан жэлэй түсэбтэй юм. Тэрэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэшье байдаг.

Жэшээнь, главна технологой таһагай инженер В. И. Зотов электровозой тормозой голнуудые заһан шэнэлхэ оньһон арга зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Тиигэһэнэй ашаар 11.288 түхэригэй алмалта хэхэ арга боломжо олдоо бшуу. Тиихэдэ инженернүүд О. А. Буцко, И. А. Ицкович, Е. О. Рейзвих, В. В. Бухальцев гэгшэдэй творческо бүлэг ашаанай вагонуудай букс шудхаха шэнэ технологи ухаалан зохёожо, үйлэдбэридэ мүн лэ нэбтэрүүлһэн байна. Тэдэнэр нэгэ буксын шэгнүүрые 5 килограммаар хүнгэн болгоо гэхэ гү, али хамтадаа 17.325 түхэригэй шудхалаа алмаха технологи зохёон нэбтэрүүлээ гээшэ. Электромашинна цехэй мэргэжэлтэдэй творческо бүлэг 1973 оной эхинһээ хойшо 57.615 түхэригэй алмалта, арьбалалта хэхэ хүсэтэй 12 хэмжээ ябуулгануудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээд байһыень маргангүй яажа болохоб.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй ухаалан зохёохо хэрэгтэ оруулһан хубитань тусхай үнэмшэлгэ соо бүридхэгдэжэ байдаг гурим манай заводто тогтоогдоһон байна. Тиимэһээ хэн мэргэжэлтын эрдэм наукын, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ шухала хэрэгтэ ямар зэргээр хабаадалсажа байһыень хараха аргатай болонобди.

1973 ондо бэелүүлхээр абаһан заводой коллективэй социалис уялгануудай ёһоор болоходо, салин хүлһэнэй жэлэй фондын 40 процентын хэмжээнэй экономическа ашаг үрэ туйлажа боломоор творческо хэмжээ ябуулгануудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ зэргэтэйбди. Энэ уялгаяа локомотив хабсаралгын, электромашинна, булад шудхалгын, зэд шудхалгын цехүүдэй, главна технологой, энергетигэй, конструкторай таһагуудай коллективүүд һайнаар дүүргэжэ байнхай.

Научно-техническэ дэбжэлтэ хурдадхаха хэрэгтэ научно-техническэ мэдээсэлэй албанай соносхоһон дурадхалнуудые саг үргэлжэ шэнжэлэн, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ ехэ аша туһатай байдаг. Бидэ 1969 ондо заводтоо техническэ мэдээсэлэй бюро эмхидхээ һэмди. Энэ бюрогой хүдэлмэридэ Буряадай ЦНТИ ехэ туһа хүргэдэг байна. Тус бюрогой хүдэлмэри гол түлэб хоёр шэглэлтэйгээр эрхилэгдэдэг байха юм. Нэгэдэхеэр, научно-техническэ дэбжэлтэ хүгжөөлгөөр түрүү дүй дүршэл халан абаха, хоёрдохёор, заводой үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн шэнэ техникэ ба түрүү технологиин һайн талые олоннитэдэ тайлбарилан ойлгуулха зорилго болоно.

Научно-техническэ мэдээсэлэй албанаар абтаһан материалнууд дотор хэлэгдэһэн үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл шэнжэлжэ үзэхэ экспертнүүдэй, техническэ информаторнуудай бүлэг заводой дэргэдэ хүдэлжэ байдаг юм. Техническэ мэдээсэлэй материалнуудта соносологдоһон дүй дүршэл хэрэглэһэнэй, мүн ороной түрүү предприятинуудта ошожо, тэндэхи онол арга, дүй дүршэлтэй танилсажа, халан абаһанай үндэһөөр техническэ 104 шэнэ юумэ, мүн ухаалан зохёолгын 24 дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээбди. Эдэ бүгэдэ 156.690 түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгөө. Экспертнүүд В. Я. Зотов, И. М. Табитуев, техинформаторнууд А. С. Каратина, И. Н. Шкурко энэ хэрэгтэ угаа эдэбхитэйгээр оролсожо, аша туһа ехэтэй хэрэг бүтээнэд.

Манай заводто научно-шэнжэлэлгын нийтын институт байгуулагдаһаар хэдэн жэл болобо. Энэ институт техническэ дэбжэлтэ хүгжөөлгэдэ мүн хубитаяа яһала оруулалсадаг гээшэ. Заводой хүгжэлтын холын хараата асуудалнуудые шэнжэлхэ, тодорхойлхо, үйлэдбэридэ шэнэ материал ба түүхэй эдлэл, шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ, урлан нарижуулагшадта али болохоор техническэ туһаламжа үзүүлхэ гэхэ мэтын шухала шухала асуудалнуудта нийтын энэ институт анхаралаа табидаг байна.

Техническэ дэбжэлтэ улам хүгжөөхэ, нийтын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тэмсэлдэ заводой урлан нарижуулагшадай хубитаа ехээр оруулалсажа байһые тэмдэглэнгүй гаража болоомоор бэшэ. Манай заводто 800 шахуу урлан нарижуулагшад бии. Тэдэнэй 290-ниинь коммунистнууд. Урлан нарижуулагшадай оруулһан дурадхалнуудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй аша туһаар заводнай жэл бүхэндэ 350—400 мянган түхэригэй алмалта, арьбалалта хэдэг болонхой.

Цехүүдэй, таһагуудай партийна организацинууд өөһэдынгөө коллективтэхи урлан нарижуулагшадые саг үргэлжэ дэмжэжэ, туһалжа байдаг гуримтай. Ухаалан зохёогшодой, урлан нарижуулагшадай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэһэнэй, түмэр замай транспортда тэдэнэй дурадхалнуудые олоор нэбтэрүүлжэ, экономическа ехэ ашаг үрэ туйлаһанай түлөө ВОИР-ой Центральна Соведэй, түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай хоёрдохи мүнгэн шанда манай завод 1972 ондо хүртөө бэлэй. Тиихэдэ байгша оной түрүүшын хахадай дүнгөөр республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй гурбадахи шан манда олгогдоһон байна.

Техническэ дэбжэлтые хурдадхаха хэрэгтэ нүлөөлдэг бусадшье арга дүршэл, ажалай түрүү эмхидхэлэй асуудалнууд заводой партийна организациин үдэр бүриин хиналта доро байдаг гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Техническэ дэбжэлтэдэ сэхэ хабаатай асуудалнууд партийна суглаанай, заводой парткомой, цех болон таһагуудай партбюрогой заседани дээрэ ходо зүбшэн хэлсэгдэжэ, алибаа хэмжээнүүд абтажа байдаг юм. Энэ шухалын шухала хэрэгээ улам һайжаруулхын түлөө локомотив вагон заһабарилгын заводой коммунистнууд бүхы хүсэ шадалаа, оюун бодолоо зорюулха байһаниинь дамжатгүй.

Ц. АЮШЕЕВ,
Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо.

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА — ТАБАН ЖЭЛЭЙ АША ТУҺАДА

Капитальна барилга эрхилхэ талаар партиин XXIV съездын хараалһан ехэ түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ цементнэ промышленностиин үүргын улам дээшэлжэ байһаниинь һайн мэдээжэ.

Юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ 125 миллион тонно цемент үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалагданхай. Тиихэдээ цемент үйлэдбэрилгын бүхы ургалтын 85 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаха ёһотой юм.

Манай коллектив 1970 ондо 579,4 мянган тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргаа һэн. Тиигэжэ заводоо проектээр хараалагдаһан хүсэ шадалдань хүргөөд, 1.000 центнерээр үлүү ехэ цемент үйлэдбэрилэн гаргаа бэлэйбди.

Теэд саашанһаа продукци бүтээлгые ехэдхэхэ аргагүй, заводнай хүсэндөө хүргэгдөө гэжэ бодомжолхо болоо һаа, эндүүрэл гээшэ. Табан жэлэй түүсэбөөр цемент үйлэдбэрилгые 35 мянган тонноор гэхэ гү, али 6 процентээр дээшэлүүлхэ зорилго коллективэй урда табигдаа.

Үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые — табан жэлэй аша туһада гэһэн уряа соносхогдоһон байна. Заводой коллектив табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула предприятияа хүгжөөхэ 1971—1975 онуудай комплексно түсэб зохёоһон юм. Табан жэлэй туршада 50 гаран томо хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ гэжэ энэ түсэбөөр хараалагдаа.

Тиихэдээ бии байгаа түхеэрэлгээ шэнэдхэн заһабарилха, технологи нарижуулан һайжаруулха, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ асуудалдэ гол анхарал хандуулагдаһан юм. Энэ түсэбөө бэелүүлхын тула дутагдалнууд, нэн түрүүн шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд элирүүлэгдэһэн байна. Үйлэдбэримнай эгээл нарин газар гэхэдэ, галдалгын цех байһан. Хэрбээ горно, шулуу малталгын, цементын цехүүдэй түхеэрэлгэ, техникын бүтээсэ дээшэлүүлжэ боломоор байгаа һаа, галдалгын цехтэ ондоо байдал тохёолдоо. Бүри табан жэлэй эхиндэ цехэй хүсэ шадал дууһан хэрэглэгдэһэн байгаа. Тиимэһээ энэ цехтэ анхаралаа хандуулбабди.

Цехэй эрьелдэдэг бүхы гурбан пеэшэниие шэнэдхэн байгуулха, хубилгаха гэжэ шиидээд, тусхай бэлэдхэл хэгдээ. Капитальна заһабариин үедэ шэнэдхэн байгуулгын бүхы ажал дүүргэгдэһэн юм. Хамта дээрээ 450 мянган түхэригэй һэльбэн заһабарилгын хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Энэ хүдэлмэриин шэнэ онол арга хэрэглэһэнэй ашаар шэнэдхэн байгуулгын бүхы ажал хараалагдаһан болзорһоо урид дүүргэгдээ. Тиигэжэ жэл соо нэгэ пеэшэн бүхэндэ 15 мянган тонно клинкер үлүү ехээр галдаха арга олдоһон юм.

Продукциин шанар һайжаруулха гээшэ үшөө нэгэ нөөсэ арга боломжонуудай нэгэн байгаа. Шихтэдэ зарим нэгэ ондоо холисо нэмэхэдэ, клинкер галдалга түргэдхэгдэдэг юм. Заводой мэргэжэлтэд, шэнжэлгын лабораториин хүдэлмэрилэгшэд Тимлюйн ТЭЦ-эй үнэһэнэй химическэ бүридэл нарин нягтаар шалгажа үзэһэнэй һүүлээ тэрэниие цемент үйлэдбэрилгэдэ нэмэжэ болохо гэһэн тобшолол хэһэн байгаа. Хэгдэһэн туршалга энэ тобшололой тон зүб байһые элирүүлээ. Цемент үйлэдбэрилхэдэ үнэһэ нэмэжэ, энэ продукциин шанар һайжаруулха арга олдобо. Завод М-500 маркын портландцемент үйлэдбэрилгые ехэдхэжэ шадаа. Энэ хэмжээ ябуулга бэелүүлһэнэй ашаар 90 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ нэгэ жэлэй туршада абтаһан байна.

Материальна арга боломжо, зоэри гамтай һайнаар хэрэглэхэ гээшэ гүрэн түрын удха шанартай гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ манай коллектив түүхэй эд, түлишэ, электрын элшэ хүсэ гамтайгаар хэрэглэхэ талаар ехэ тэмсэл ябуулжа эхилһэн юм.

Үйлэдбэреэ үргэлжэдэнь хүгжөөхэ холын хараата түсэбэй ёһоор хуушарһан түхеэрэлгээ шэнэдхэхэ, бүтээсэ ехэтэй техникээр һэлгэхэ хэрэгтэй байгаа. Энэ түсэб бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ, үйлэдбэреэ шэнэдхэхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Манай үйлэдбэридэ хэрэгтэй тооһон мэтэ материалнуудые зөөлгэдэ шахагдаһан агаар хэрэглэгдэдэг болоо. Хуушарһан поршневой компрессорнууд компрессорно таһагта хэрэглэгдэжэ, бүтээсэ багатай байхаһаа гадна электрын ехэ хүсэ гаргашалдаг һэн. Эдэ компрессорнууд бүтээсэ ехэтэй турбокомпрессорнуудаар һэлгэгдээ. Заводто шахагдаһан агаар үйлэдбэрилэгдэдэг болоо, электрын ехэ элшэ хүсэн алмагдана.

Цемент үйлэдбэрилхэдэ гарадаг тооһо бариха түхеэрэлгэ шэнэдхэн һайжаруулагдаһан байна. Шэнэ түхэлэй электрофильтр абтажа, хабсаргагдажа эхилээ. Энэ ажал 1974 ондо дүүргэгдэхээр хараалагданхай. Шэнэ электрофильтр ашаглагада оруулхада тооһон цехэй агаар муухай болгохогүй, гадна тэрэ дахинаа үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ юм. Энээнэй ашаар пеэшэнүүдэй бүтээсэ 3 процентээр дээшэлхэ байна.

Үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые табан жэлэй аша туһада зорюулха гэжэ шиидхэдээ, вагонуудай миин байха сагые хорооохо асуудалда ехэ анхарал хандуулаабди. Вагонуудта ашаа тээхэ, буулгаха ажал түргэдхэхэ хэмжээн хараалагдаа. Паровозуудай орондо тепловозууд ашаглагдажа эхилээ.

Заводой бүхы коллектив үйлэдбэриингөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ гэжэ анхарна. Энэ талаар ехэ ажал горно цехтэ хэгдээ. Таракановска карьерһээ малтан абтадаг известнягай зарим хубииень урдань хэрэглэдэг байгаабди. Ехэ холисотой, порфироидно известняк миин хаягдагша бэлэй.

Манай коллектив цементнэ промышленностиин научно-шэнжэлгын институттай хамта иимэ түхэлэй известнягые цемент үйлэдбэрилгэдэ минеральна нэмэлтэ болгон хэрэглэхэ асуудал шиидхээ. Гадна иимэ түхэлэй известняк хэрэглэжэ, шэнэ янзын — сульфатна бүхэ цемент үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

Гадна гол продукци — цементһээ гадна, харгы барилгада шухала хэрэгтэй бутаруулагдаһан шулуу үгэхэ үйлэдбэри байгуулагдаа. Кондиционно бэшэ, кварцтай известняк хооһон зүйл гэжэ тоологдон, миин хаягдадаг байгаа. Мүнөө энэ известняк бутаруулагдажа, барилгын материал болгогдоно. Ганса энэ жэлдэ 70 мянган тонно бутаруулагдаһан шулуун хэрэглэгшэдтээ эльгээгдэһэн байна.

Бүхы арга бол... табан жэлэй аша т... рюулха хэрэгтэ за... лан нарижуулагш... битаяа оруулдаг б... бан жэлэй эхинһээ... лан нарижуулгын... 325 хүдэлмэриш... далсаа. Тэдэнэй... дурадхалнуудай... үйлэдбэридэ нэбт... жэ, 216 мянган... экономическа ашаг... таа.

Механическа ... сарь П. Н. Бел... ментын цехэй сл... Кузнецов, галда... механик Е. М. Н... бусад зарим нүхэд... рижуулгын олон... үйлэдбэридэ нэб... байна.

Партиин XXIV ... шиидхэбэриие б... рэнь дүүргэхэ т... жо байһан цемент... рилэгшэд урдаа... муу бэшээр бэел... хэлэхэ эрхэ ... Манай коллектив... жэлэй социалис у... һайнаар дүүрг... Байгша оной эх... түсэбһөө гадуур... тонно цемент ... дөө. Продукци ... сэб 100,6 процент... һэн, цементын д... марка 103 проц... дэһэн, ажалай б... процент дүүргэ...

Шэнэ онол ар... техникэ үйлэдбэр... рүүлжэ, ажал... улам дээшэлүүл... халын шухала ... нөө хүдэлмэр... урда табигдаа... рүүшүүл, инже... ческэ мэргэжэл... гаа арга болом... сэдөөр хэрэгл... мэлзэнэ. Энэ ... гоёо бодото дээр... жэ шаданашье... люйн цемент... коллектив онь... бүтээсэ ехэтэй... жа шадаһанай... һайн шанарта... улам ехээр гар...

Манай колле... жэлэй түсэбөөр... һан даабариие... жэлдэ дүүргэ... даа табяад, тэ... хэ гэжэ зори... сэжэ байна.

А. ...
цемент...
главна...

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГШЭД

Даба Гармаевич ЦЫБИКОВ.

Цырендулма ДОНДОГ...

ХОНИШОН ХҮБҮҮНЭЙ ЖАРГАЛ ТУХАЙ

Яруунын аймагай Нарһатын совхозой ахалагша хонишон, коммунист 1973 ондо Ленинэй орденоор шагнагдаһан Дабаа Гармаевич Цыбиковтэ зорюулнаб.

Хонишон хүбүүнэй жаргал тухай
Хооһон үгөөр яринЃүйгөөр,
Глагол бүхэнөө ялас гүүлэн,
Гал шүлэгөөр зүрхэ халаан,
Түбиин зоной һонирхон шагнамаар
Түүхэлэн бэшэжэ шададаг һайб.

Хонишон хүбүүнэй жаргал тухай
Хооһоор шашан шалиһгүйгөөр,
Эгээл гоё үгэнүүдые шэлээд,
Эхэ хүнэй сэдьхэл уяруулан,
Олон жэлдэ сууряатажал байхаар,
Оншотой һайханаар магтадаг һайб.

Хонишон хүбүүнэй жаргал тухай
Хооһон үгэ дэлгэнгүйгөөр,
Хурдан гуурһанай хатар табюулан,
Хуур, лимбын шэди харуулан,
Арад зонойнгоо зүрхэндэ шэнгэтэр,
Аялгын һайханаар дууладаг һайб.

Хонишон хүбүүнэй жаргал тухай
Хооһон рифмэ зэдэлгэнгүйгөөр,
Наранай элшые зүүндээ һабагшалан,
Набша сэсэгээр угалза татуулан,
Түмэн жэлдэ балархагүй дүрыень
Тэнгэрниин сэнхиртэ логшожорхиһойб!

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГТА

БАЯН УРГАСА ХУРЯАГДАА

Аймагай ажахынууд таряа хурааалгынгаа ажал дүүргэнхэй. Бүхы дээрээ 8.072 гектар талмайһаа таряан хуряагдажа, 85.000 центнер ороһон абтаба.

Илангаяа «Победа» колхозой таряашад энэ жэлдэ таряанай һайн ургаса хуряажа, аймаг соогоо түрүүлжэ гараа. Эндэ 9.083 центнер таряан хуряагдаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 15-һаа үлүү центнер ургаса абтаба. Тиихэдэ эндэхид ерэхэ жэлэй тарилгада һаһаар бэлдэхын хойноһоо оролдоно. Мүнөө 3.800 центнер үрэһэн хаагдажа, түсэбтэ даабари сүм дүүргэгдөө.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭН

Аймагай колхоз, совхозуудай малшад ажалдаа амжалта туйлана. Тэдэнэр юһэн һарынгаа түсэб 100,6 процент дүүргэө. Нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо байгша ондо 3 процентээр ехэ һүн түрэндэ тушаагдаа. Тиихэдэ XXIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Далахайн совхозууд һү һаалгаар жэлэйнгээ түсэб дүүргэөө. Мүнөө малшад туйлаһан амжалтаяа үбэлэйшье сагта алдахагүйе оролдоно. Энээнэй тулада малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхээ. Хониной дүрбэн шэнэ байра мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгтөө, 56.000 центнер зелёнко һүрилэгдөө.

«Победа» колхозой малшад нийтын малые тобир тарганаар ондо оруулхын түлөө шармайн ажаллана. Эндэ 13.729 центнер үбһэн, 2.985 тонно силос, 200 тонно сенаж, 2.430 центнер зелёнко бэлэдхэгдээ. Мүнөө үедэ колхозой механизаторнууд малай фермэнүүдтэ һолоомо шэрэжэ байна.

Д. ГАРМАЕВ,
телевидени болон радиодамжуулгын комитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭ...

ЮРЫН БУРЯАД ЭХЭНЭР

Бальжит Дамбаевна Цыбикова дунда зэргын бэетэй, хүрибтэр шарайтай юрын лэ буряад эхэнэр. Теэд иимэ юрын эхэнэрнүүд ямаршье хүндэ хүшэр сагта эрэ хүнһөө дутаагүй, ямаршье хара ажал хэлсээд, үхибүүдээ хүмүүжүүлжэ, хүлэ дээрэнь гаргаад, үзэгдөө харагдаагүй габьяа, баатаршалга харуулаашьегүй һаа, тон хэрэгтэй, сэгнэшэгүй сэнтэй хэрэг бүтээжэ ябадаг ха юм.

Тэдэнэй ажалай намтаршье юрын лэ байдаг гээшэл...

Бальжидай арбан зургаатайхан ябахада, нютагтань «Улаан Жэбхээһэн» гэжэ колхоз тогтобо. Эгээл тэрэ үеһөө Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Бальжит Дамбаевна Цыбиковагай ажалай намтар эхилһэн байгаа.

Тэрэ элдэб юумэ хээ. Хабарынь сеялкэшэн, зунынь косилкашан, намарынь жаткашан, үбэлынь модо шэрэшэн. Хаанашье ябахадаа, унаһан малгайгаа абаха забгүй гэхээр үглөөнэй бүрүүлһээ, үдэшын боро хараан болотор ажалладаг һэн.

1949 ондо тэрэниие һаалишанаар табиха гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени шиидхэбэ. Залуу эхэнэр түрүүшээр яһалшье тухашараад абаа. Мал ажалда ёһоор хүдэлөөгүй хүндэ юунэй дүй дүршэл гэжэ байхань һэм даа.

Үнеэдээ һаажа дүүргээд байхадань хургануудынь тэсэшэгүйгөөр үбдэхэ. Үнеэдэйнгээ хойноһоо үдэр һүнигүй ябаашье һаань, һүниинь дээшэлжэ үгэхэгүй. Заримдаа хаяад ябашахашье дуранииинь хүрэхэ. Теэд олон ондоо хүдэлмэриин нюусые үзэһэн Бальжит хэзээшье һаа энэ шэнэ ажалайнгаа далда таабаринуудые таахал байхаб гэжэ мэдэжэ ябаа. Тэрэнэй оролдосо, һайн һаалишан болохо гэһэн мүхэшэгүй эрмэлзэлынь дүй дүршэлтэй, дадал шадабаритай һаалишан болохо ябадалдань ехэхэн нүлөө үзүүлээ.

Үнишье болоогүй залуу һаалишан түрүүшүүлэй тоодо оролсодог болоо һэн. 1954 оной зун тэрэ Арадай ажахын туйлалтануудай бүхэсоюзна выставкэдэ ошохо пугёвкоор шагнагдаа бэлэй. Оройдоол табан жэл соо хүдэлөөд, аймагай түрүү һаалишадай дунда оролсохо золтой байһан хадаа омогтойл ябаа ёһотой.

1957 он. Шоён Найдановнч Бальжит Дамбаевна хоёр хонишод болохо гэжэ «бүлынгөө совет» дээрэ шиидэбэ. Тиигээд лэ мүнөө болотор энэ ажалдаа бүхы хүсэ шадалаа үгэжэ ябана.

— Шадалай байһан сагта ажалаа хаяхагүйбди. Мүнөө маанад нэгэ залуу айлайхиие хонин ажалда һургаха һанаатайбди. Богони саг соо һурашаха гэжэ байхагүй. Тэдэнэймнай маниие халан хүдэлхэ болотор үшөөл хэдэн жэл хэрэгтэй юм бэзэ. Теэд тэрэ болотор шадалнай хүрэхэ бэзэ даа. Шоён бидэ хоёр яһалашье наһатай болошобо гэшэбди, — гэжэ Бальжит Дамбаевна намда хөөрэнэ.

Һая хониндо ороһон хүн гээшэ гансата амжалта туйлаха гэжэ нэгэтэшье байхагүй. Бальжит Дамбаевна Шоён Найданович хоёр түрүүшынгээ жэлнүүдтэ 100 эхэ хониноо 80—90 хурьга түлжүүлдэг байгаа. Теэд энэньшье тэрэ үеынхеэр болоходо нилээн горитой амжалта гэжэ тоологдогшо һэн. Энээндэнь түгэс наһандаа хүрэһэн, хоюулаа урдань малшан ябаһан (Бальжит Дамбаевна — һаалишанаар, Шоён Найданович — адуушанаар) байһаниинь ехэхэнээр нүлөөлһэн байгаа.

Һүүлэй арба гаран жэл соо тэдэнэр зууһаа зуу, зуу гаран хурьга ходоодоо абажа ябана. Үнгэрэгшэ үбэл 100 эхэ хонин бүхэнһөө 114 хурьга түлжүүлһэн, толгой бүриһөөнь 3,5 килограмм нооһо хайшалжа абаһан, эхэһээ таһалха багтань, хурьгадай толгой бүриин шэгнүүрые 23 килограммда хүргэһэн байна. Энэ амжалтань юун дээрэһээ үндэһэтэйб?

Эдэ малшад хонидой адуулга, уһалалгада ехэ анхаралаа хандуулдаг. Үглөөгүүр наранай гараагүйдэ гаргажа бэлшээбэл, алишье талаар һайн. Мүн үдэрэй туршада 3—4 дахин уһалха гээшэ тэдэнэй заншал.

Намарай үедэ таряалан дээрэ гаргажа адуулхада, хонид нилээд тобиржодог юм.

Харин үбэлдөө тэдэнэр хонидоо ехээр адуулдаггүй. Хони хээрэ хурьгалуулжа яажа болохоб. Эртэ түрэһэн хурьгад тобир тарган, томо болосотой, хабарай хагсуу үедэ ядалдахаяа болиһон байха.

Бальжит Дамбаевна Шоён Намжилович хоёр хонидойнгоо эдихэ үбһэ өөһэдөө сабшажа абадаг юм. Нютагайнгаа үбгэд, хүгшэдые, һургуулиин үхибүүдые суглуулаад, звено эмхидхэдэг гуримтай. Нүхэрэйнгөө үбһэндэ ябаха үедэнь, Бальжит Дамбаевна басагантаяа хонидоо адуулдаг.

— Мүнөө жэлдэ үбһөөр нилээд элбэг гээшэбди. Хоёо соомнай 1100 центнер үбһэн һүрилэгдэнхэй, 100 центнер зелёнко, хэдэн һүри һолоомоншье бии. Тиимэһээ энэ үбэлжэлгые бараг дабаха бэзэбди, — гэжэ һая хан абаһан Ажалайнгаа Улаан Тугай орден намда харуулха зуураа, Бальжит Дамбаевна хөөрэнэ.

Тэрээнтэй малайнь хашаа, хорёо соогуур ябанабди. Эндэ юумэн хуу бэлэн. Мэнэ мэнэ хүйтэрөөшье һаань, хонид заашье даарахагүй. Водокачкань тордиһогүй хүдэлнэ. Үбэлэй хүйтэнэй үедэ хонидоо хэдэн бүлэг болгон таһалаад уһалдаг юм хаш.

Хашаа соонь һая түрэһэн хонидые хааха наяад таһалга бии. Мүн ная-зуун хонинной байжа эдеэлхэ 3—4 секци газаань амяарлан хорёологдонхой.

— Мүнөө үедэ хонишоноор хүдэлхэдэ яһала хүнгэн болоо гээшэ. Урдань иимэ байгаагүй юм. Энэ зайн гал ямар туһатай гээшэб? Ямар хонин түрэжэрхёоб гэжэ фонарь бараад тэмтэржэ ябахагүй ха юм даа. Парти, правительствамнай манда ямар ехэ анхарал хандуулна, туһална гээшэб? Салин хүлһэншье горитой. Һайнаар хүдэлбэл, юутэйшье болохоор бшуу. Жэлэй эсэсэй дүнгөөр бидэ хододоо 1000—2000 гаран түхэриг нэмэлтэ түлбэри болгон абажал байдагбди. Мүн 17—20 хүрэтэр хонишан болгон үгэдэг гээшэ. Совхозой центрһээ хэр холо байбашье, морёор дугшуулжа ябахагүйш. «Жигули» машинадаа һуугаад, магазин, кино, театрташье ошоод ерэхэдэ һаад болохо юумэн үгы. Энэл бэшэ гү, парти, правительствымнай анхарал? Залуушуул хонин ажалда хүдэлхэ ёһотой. Гэбэшье тэдэниие һургаха шухала. Маанадай, үнинэй хонишодой тэдээндэ туһалаагүй хада тэдэнэр түрүүшэгээр ядалдахадаа голхоржо, али олон ушарта малаа хаяад ябашажашье болохо. Энэ хэрэг һайнаар эмхидхэбэл, гарзада орохогүйш.

Бальжит Дамбаевна энэ талаар үнэхөөр... гаа зобонги, үгэ... тэйшье һаа, ... шонхой һуугаа ... тушаа тэрэ ... ажахын түрүүш... лөөн дээрэшье ... һэн.

Үдэһөө үнгэр... шодой гэр соо... Стол дээрэ «О... руг света» гэ... налнууд обоол... жерка дээрэ ... олон. Эдэнэй ... дээрэ һая гүл... сонхоһоо тусал... гэрэлдэ тазша... тэй шара нюдэ... гон хэбтэнэ...

Би машина... Бальжит Дамба... ем адхан, «Улз... хонинойнгоо ... яаруугаар, ... һэн. Тэрэнэй ... түхэреэн жэлэй ... ха юм.

Ц. ЦЫРЕНД...
Хэжэнгын ай...

1973 ОНДО ЭРДЭМ БА ТЕХНИКЫН ТАЛААР СССР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

...эй Министрнүүдэй ...дэргэдэхи Эрдэм ба ...талаар Ленинскэ, ...шангуудые олгодог ...зууршалгые ...Центральна Коми... Союзай Министр... Совет хаража үзөөд,

СССР-эй 1973 оной Гүрэнэй шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгохо гэжэ **тоггоогоо:**

ЭРДЭМ НАУКЫН ТАЛААР

...**орисевич** Николай ...ровичта — СССР-...нуудай академиин ...орреспондент, Бело-...ССР-эй Наукануу-...демиин физикын ин-...лабораториин хү-...шэ, **Верещагин** ...Григорьевичто — ...математическа эр-...дидат, тэрэл ин-... ахалагша научна ...лэгшэ.

...**рович** Марат Ива... **Говорков** Борис Бо-... — физико-мате-... эрдэмэй доктор, ...**елоусов** Анатолий ...ито, **Лебедев** Анд-...овичта — физико-...ческа эрдэмэй кан-... — СССР-эй Нау-... академиин П. Н. ...нэрэмжэтэ физи-...ститудай ахалагша ...хүдэлмэрилэгшэд. ...з Сергей Петрович-...зико-математическа ...кандидат, младша ...хүдэлмэрилэгшэ, ...ний Игоревичтэ — ...математическа эрдэ-..., тэрэл институ-...ые даагша, Логу-...лий Алексеевичтэ ..., ехэ элшэ хүсэ-...ын институдай ди-...**ловьев** Лев Дмит-... — физико-матема-...эрдэмэй доктор, тэ-...ститудай лаборато-...начальник, **Балдин** ...Михайловичта — ...Наукануудай ака-...гэшүүн-корреспон-...она шэнжэлгэнүү-...эл институдай ...иин директор, ... Альберт Ники-... — Грузиин ССР-...уудай академиин ...корреспондент, ...Наукануудай ака-...дерна шэнжэлгэ-...дэг институдай ди-

...**ейчук** Николай ...а — Украинын ССР-...нуудай академиин ...респондент, Рос-...раинын ниилэhээр ...ойн нэрэмжэтэ ...ровско гүрэнэй ...едэй кафедрые

...**льский** Борис Пет-...академик, Ленин-...А. Ждановай нэ-...гүрэнэй универси-...дрые даагша, хү-...хүтэлбэрилэгшэ, ...Михаил Михайло-...СССР-эй Наука-...демиин гэшүүн-...ент, профессор, ...Анатолий Ивано-...химическэ эрдэмэй ...доцент, **Белюстин** ...Александровичта ...ческэ эрдэмэй кан-...рэл университедэй ...шэнжэлгын химиче-...ститудай ахалагша ...хүдэлмэрилэгшэ, **До-**...адимир Александ-... — химическэ эрдэ-...дат, аналитическэ ...бэрэлгын СКБ-гэй ...й орлогшо. **Хуцк-**...ил Николаевичта ...скэ эрдэмэй кан-...рэл СКБ-гэй таhа-...ын орлогшо. **Бене-**...Анатолий Сергее-...лабораторие дааг-...**ский** Виктор Пав-... — ОКБ-гэй ахамад ...р, техническэ эр-...дидадууд, хара ме-...е автомадаар хан-...рхэсоюзна эрдэм-...ын институдай хү-...шэд, **Александров** ...Викторовичтэ — ...эрдэмэй кандидат, ...А. М. Горькиин ...гүрэнэй универ-...афедрые даагша, ...Николай Андреевич-...химическэ эрдэмэй

кандидат, Л. Я. Карповай нэрэмжэтэ физико-химическэ институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Измайлов** Николай Аркадьевичта — Украинын ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент.

5. **Рамбиди** Николай Георгиевичто — химическэ эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин ехэ температурын институдай таhагые даагша, **Ежов** Юрий Степановичта — химическэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Акишин** Пётр Алексеевичтэ — химическэ эрдэмэй доктор, **Засорин** Евгений Зотиковичто — химическэ эрдэмэй кандидат, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэд, **Спиридонов** Виктор Павловичта — химическэ эрдэмэй доктор, лабораторие даагша — Москвагай М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй хүдэлмэрилэгшэд, **Виноградов** Михаил Ивановичта — техническэ эрдэмэй кандидат, эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораториин начальник.

6. **Щеглов** Алексей Дмитриевичтэ — геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, СССР-эй геологиин министрэй орлогшо.

7. **Герасимов** Иннокентий Петровичто — академик, СССР-эй Наукануудай академиин географиин институдай директор, **Леонтьев** Николай Федоровичто — техническэ эрдэмэй кандидат, **Машбиц** Яков Григорьевичто — географиин эрдэмэй кандидат, таhагуудые даагшанар, **Лилиенберг** Дмитрий Анатольевичто — географиин эрдэмэй кандидат, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Дазитэл** Феофан Фарнеевичтэ — Грузиин ССР-эй Наукануудай академиин академик, Грузиин ССР-эй Наукануудай академиин Вахуштиин нэрэмжэтэ географиин институдай директор, **Бругтер** Владимир Германовичтэ — СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Геодезиин ба картографиин главна управлениин ахалагша редактор, **Воронов** Анатолий Георгиевичто — биологиин эрдэмэй доктор, **Рябчиков** Александр Максимовичта — географиин эрдэмэй доктор, Москвагай М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй кафедрануудые даагшанар, **Нуньес-Хименес** Антониодо, географиин доктор, Кубын Наукануудай академиин урдын президент, **Каньяс-Абриль** Педродо — географиин доктор, Кубын Наукануудай академиин географиин институдай директор, **Массип-И-Вальдес** Сальвадорто — географиин доктор, тэрэл институдай хүндэтэ президент, **Торренте** дель Валье Хуанда — географиин доктор, Кубын Наукануудай академиин географиин эрдэмэй департаментын директор.

8. **Голуб** Давид Мовшечто — Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин академик, Минскын гүрэнэй медицинскэ институдай кафедрые даагша.

9. **Окладников** Алексей Павловичта — академик, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин түүхын, хэлэ, бэшэгэй ба философиин институдай директор, **Шунков** Виктор Ивановичта — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент.

рэмжэтэ газарай физикын институдай лабораторинуудые даагшанар, **Пархоменко** Элеонора Ивановнада — физико-математическа эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Сафонов** Николай Ильичтэ — геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат, **Мазанова** Зинаида Васильевнада — бэдэрэлгэ хэлгын методикын ба техникын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэд, **Осипов** Лев Николаевичта — тэрэл институдай механик, **Кондрашев** Сергей Никитовичтэ — геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат, минеральна түүхэй эдэй синтезэй бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораторие даагша, **Лузин** Геннадий Павловичта — СССР-эй Геологиин министерствын дэргэдэхи бүхэсоюзна үйлэдбэриин нэгэдэлэй ахамад инженер, **Майко** Михаил Ивановичта — «Киевгеология» трестын Киевэй геофизическэ бүлэг экспедициин отрядай начальник, **Петров** Пётр Александровичта — геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат, геологиин, геофизикын ба минеральна түүхэй эдэй Зүүн Сибириин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораторие даагша **Селезнов** Лев Дмитриевичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, Ашагта малтамал бэдэрэлгын түбэй эрдэм-шэнжэлэлгын институдай отделениин лабораторие даагша.

2. **Панфилов** Михаил Панфиловичта — Ленинградай оптико-механическа нэгэдэлэй генеральна директор, **Будинский** Арон Абрамовичта — тэрэл нэгэдэлэй ахамад инженерэй орлогшо, **Лебедев** Владимир Петровичто — Ленинградай электронно прибор бүтээлгын «Светлана» гэжэ нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо, **Думачев** Анатолий Пантелеевичтэ — КПСС-эй Ленинградай областной комитедэй таhагые даагша, **Носков** Пётр Кондратьевичта — Москвагай «Большевичка» гэжэ үйлэдбэриин оёдолой нэгэдэлэй генеральна директор, **Цветков** Василий Фёдоровичто — Дмитровско «Юность» гэжэ үйлэдбэриин оёдолой нэгэдэлэй урдын директор, **Антонов** Николай Ивановичта — Москвагай сагаан эдеэнэй зүйлнүүдые буйлуулдаг «Молоко» гэжэ предприятинуудай нэгэдэлэй генеральна директор, **Щутяк** Владимир Николаевичта — «Прогресс» фирмын Львовтохи үйлэдбэриин гуталай нэгэдэлэй директор.

3. **Саркисов** Арутюн Христофоровичто — биологиин эрдэмэй доктор, лабораторие даагша, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Петрович** Святослав Всеволодовичто — ветеринарна эрдэмэй кандидат, **Королева** Валентина Петровнада — биологиин эрдэмэй кандидат, **Подобедов** Александр Ивановичта — ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэд, **Никифоров** Лев Ивановичта, **Яблочник** Любовь Марковнада — ветеринарна эрдэмэй кандидадууд, младша научна хүдэлмэрилэгшэд, туршалгын ветеринариин бүхэсоюзна институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Горинов** Юрий Михайловичта — ветеринарна препарадуудые бэлдэхэ талаар Калининскэ областной үйлэдбэриин лабораториин директор, **Макарченко** Владимир Алексеевичтэ — Кимрскэ районой ветеринарна ахамад врач, **Третьяков** Александр Дмитриевичтэ — СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын главна управлениин начальник, **Сойдо** Ивар Григорьевичто — Эстониин ССР-эй Хүдөө ажахын министерствын управлениин начальник, **Болдырев** Владимир Михайловичта — Башкирай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын таhагай начальник.

4. **Мирахмедов** Садыгта — биологиин эрдэмэй кандидат, Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин ургамалнуудые туршалгын биологиин институдай лабораторие даагша, **Хуторный** Юрий Петровичто — Г. С. Зайцевай нэрэмжэтэ хлопчатнигай шэнэ үрэhэ гаргалгын ба үрэhэ шэнжэлэлгын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораторие даагша.

5. **Бураковский** Владимир Ивановичта — СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй медицинын эрдэмэй академиин А. Н. Бакулевай нэрэмжэтэ зүрхэ-hудалай хирургиин институдай деректор, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Константинов** Борис Алексеевичтэ — медицинын эрдэмэй доктор, клиническэ ба туршалгын хирургиин бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай отделениин хүтэлбэрилэгшэ, **Волколаков** Янис Васильевичта — медицинын эрдэмэй доктор, Ригын медицинскэ институдай кафедрые даагша, **Францев** Вячеслав Ивановичта — медицинын эрдэмэй доктор, Москвагай М. Ф. Владимирскиин нэрэмжэтэ эрдэм-шэнжэлэлгын областной клиническэ институдай отделениие хүтэлбэрилэгшэ.

6. **Жилевич** Иван Иосифовичто, **Каминскас** Альбинас Ионодо — техническэ эрдэмэй кандидадууд, электрографиин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай секторнуудай начальнигууд, **Чепенко** Виктор Григорьевичто — тэрэл институдай таhагай начальник, **Палеев** Николай Романовичта — медицинын эрдэмэй доктор, Москвагай М. Ф. Владимирскиин нэрэмжэтэ эрдэм-шэнжэлэлгын областной клиническэ институдай трапевтическэ клиникын хүтэлбэрилэгшэ, **Дмитриев** Георгий Ивановичта — академик, Н. Н. Бурденкын нэрэмжэтэ сэрэгэй главна клиническэ госпиталиин отделениин начальник, **Рабкин** Иосиф Хаимовичта — медицинын эрдэмэй доктор, клиническэ ба туршалгын хирургиин бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай таhагые даагша, **Амброзайтис** Казис Изидоряусэта — медицинын эрдэмэй доктор, Вильнюсэй В. Капсукасай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй кафедрые даагша, **Шнейдерис** Мауш Берковичто — медицинын эрдэмэй доктор, Литвагай ССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын онкологиин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай таhагай хүтэлбэрилэгшэ.

7. **Алёшин** Борис Сергеевичтэ — директорэй орлогшо, **Булатов** Константин Павловичта — таhагай ахамад конструктор, **Цветов** Леонард Алексеевичтэ — таhагай ахамад конструкторай орлогшо, **Бронштейн** Михаил Наумовичта, **Зуев** Иван Николаевичта — заводой управленинүүдэй начальнигуудта, **Пустеленин** Леонид Алексеевичтэ — цехэй начальник, **Тациевский** Всеволод Витальвичтэ — бюрогой начальник, **Тюрин** Николай Ивановичта — бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ, Горьковско автомобилиин заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Балыков** Пётр Семёновичто — Ульяновска машина бүтээлгын эрдэм-шэнжэлэлгын ба проектно-технологическа институдай директор, **Ковалев** Анатолий Михайловичта — Горьковско Серго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ заводой таhагай начальник, **Купоросов** Александр Ивановичта — тэрэл заводой ахалагша мастер, **Храмцов** Пётр Дмитриевичтэ — Автомобильна промышленностиин министерствын главна управлениин начальник.

8. **Налетов** Сергей Павловичта — Коломенско хүндэ станок бүтээдэг заводой ахамад конструктор, **Антонов** Виктор Давыдовичта — ахамад конструкторай орлогшо, **Горожанкин** Евгений Антоновичто — директор, **Чекалин** Борис Семеновичто — цехэй гол технолог, тэрэл заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Борисенко** Сергей Спиридоновичто — таhагай бюрогой начальник, **Дубров** Борис Ивановичта — таhагай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ, Краматорско В. Я. Чубариин нэрэмжэтэ хүндэ станок бүтээлгын заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Баранов** Петр Артемьевичто — Горьковско фрезерно станогуудые бүтээдэг заводой директор, **Игнатов** Сергей Ивановичта — тэрэл заводой ахамад конструктор, **Наумов** Анатолий Акимовичта — ахамад инженер, **Тува** Александр Мееровичтэ — ахамад конструкторай орлогшо, Новосибирскэ А. Н. Ефремовэй нэрэмжэтэ «Тяжстанкогидропресс» заводой хүдэлмэрилэгшэд.

9. **Федоренко** Юлий Сергеевичтэ — полупроводниково приборнуудые бүтээдэг заводой ОКБ-гэй начальник байhан, **Колмогоров** Георгий Дмитриевичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, директор, **Снедовский** Эдуард Ивановичта — цехэй ахалагша технолог, тэрэл заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Глазков** Илья Михайловичта — техническэ эрдэмэй кандидат, машина бүтээлгын КБ-гэй начальник, **Кузьмичев** Геннадий Павловичта — гол конструктор, **Онегин** Евгений Евгеньевичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, таhагай начальник, тэрэл КБ-гэй хүдэлмэрилэгшэд байhан, **Гольдшер** Абрам Иосифовичто — эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ахамад инженер, **Швед** Петр Ивановичта — техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай таhагай начальник байhан.

10. **Щербина** Петр Логвиновичто — ахамад конструктор, **Липатов** Петр Васильсвичта — ахамад конструкторай орлогшо, **Попов** Юрий Георгиевичто — цехэй начальник, **Глотов** Владимир Георгиевичто — техническэ эрдэмэй доктор, таhагай начальник, электронно тоолон тодорхойлдог техникын эрдэм-шэнжэлэлгын түбэй хүдэлмэрилэгшэд, **Киселев** Валерий Николаевичта — ахамад конструкторай орлогшо, **Трушков** Анатолий Васильевичта — таhагай начальник, тэрэл эрдэм-шэнжэлэлгын түбэй филиалай хүдэлмэрилэгшэд, **Федоров** Алексей Сергеевичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, электронно жолоодогдодог машинануудай институдай отделениие даагша, **Желнов** Вячеслав Григорьевичто — эрдэм-шэнжэлэлгын институдай таhагай начальник, **Бардиж** Всеволод Вианоровичто — техническэ эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин тодо нарин механикын ба тоолон тодорхойлдог техникын институдай лабораториин начальник, **Медведев** Владимир Илларионовичто — Кузнецкэ механическа заводой директор, **Бабаин** Владимир Николаевичта — Рыбинскэ электротехническэ заводой ахалагша инженер, **Горшков** Николай Васильевичта — Радиопромышленностиин министерствын главна управлениин начальник.

11. **Чайкин** Петр Михайловичта — техническэ эрдэмэй кандидат, таhагые даагша, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Альтгаузин** Андрей Павловичто, **Простяков** Александр Александровичта — техническэ эрдэмэй кандидадууд, отделенинүүдые даагшанар, **Эрман** Аркадий Эзровичто — секторые даагша, электро-термическэ түхеэрэлгын бүхэсоюзна проектно-конструкторска ба технологическа эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Устинов** Виктор Сергеевичтэ — тэрэл институдай секторые даадаг байhан, **Ситковский** Измаил Сергеевичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, хоолой сорго хэдэг промышленностиин бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын ба конструкторско-технологическа институдай таhагые даагша, **Тяжельников** Александр Ивановичта — тэрэл институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Бербенц** Иван Ивановичта — ахамад энергетик, **Евдохин** Алексей Ивановичта — ахамад энергетигэй орлогшо, **Куценко** Петр Ивановичта — ахамад инженер, **Кротенко** Анатолий Михайловичта — лабораториин начальник, **Якименко** Николай Саввичта — цехэй начальник, Никопольскэ, Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Южнотрубна металлургическа заводой хүдэлмэрилэгшэд.

12. **Биркенфельд** Всеволод Яновичто — директор, **Видениекс** Петр Оскаровичта — техническэ эрдэмэй кандидат, таhагай начальник, **Мальков** Виленин Ивановичта — директорэй орлогшо байhан, **Галков** Александр Ивановичта — цехэй начальник, **Димбир** Арнольд Янровичто, **Капостиньш** Бруно Аншовичто — цехэй начальнигай орлогшонор, **Инкенс** Алдонис Карловичта — ахамад инженерэй орлогшо, **Коковкин** Петр Павловичта — ахамад технологой орлогшо, Ригэдэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гүрэнэй ВЭФ гэдэг электротехническэ заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Семенов** Борис Сергеевичтэ — А. С. Поповой нэрэмжэтэ бүхэсоюзна радио-дамжуулгын ба акустикын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ахамад инженер, **Черняев** Владимир Николаевичта — техническэ эрдэмэй доктор, Москвагай авиационно технологическа институдай кафедрые даагша.

13. **Карпов** Евгений Федоровичто — техническэ эрдэмэй кандидат, А. А. Скочинскиин нэрэмжэтэ горно хэрэгэй институдай лабораторие даагша, **Биренберг** Исаак Эльяновичта — нүүрhэнэй промышленностиие автомадаар хангаха гүрэнэй проектно-конструкторска, эрдэм-шэнжэлэлгын институдай таhагые даагша, **Гусев** Михаил Григорьевичто — горно промышленностьдахи хүдэлмэриин аюулгүйе сахиха Макеевскэ гүрэнэй эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораторие даагша, **Кот** Владимир Ивановичта — техническэ эрдэмэй кандидат, Конотопско «Красный металлист» гэжэ электромеханическа заводой директор, **Марченко** Андрей Авдеевичтэ — тэрэл заводой «Автоматуглерудпром» институдай лабораториин ахамад конструктор, **Кравченко** Владимир Сергеевичтэ — техническэ эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин О. Ю. Шмидтын нэрэмжэтэ газарай физикын институдай секторэй лабораторие даагша, **Разгуляев** Евгений Павловичта — Омско тодо нарин электрическэ приборнуудые бүтээдэг заводой СКБ-гэй начальник, **Теличко** Эдуард Николаевичта — «Артемуголь» комбинадай ахамад инженерэй орлогшо, **Церанский** Вильям Викторовичтэ — «Донецкуголь» комбинадай «Кировская» шахтын участогай механик, **Конюхов** Александр Ивановичта — «Макеевуголь» комбинадай В. М. Бажановай нэрэмжэтэ шахтын электрослесарь.

14. **Балахонцев** Геннадий Алексеевичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, Куйбышевска В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа заводой ахамад металлург, **Черепко** Геннадий Васильевичта — техническэ эрдэмэй кандидат, ахамад металлургын орлогшо, **Яковлев** Владимир Ивановичта — ахамад инженер, **Гецелев** Зиновий Наумовичта — техническэ эрдэмэй кандидат, түбэй лабораториин начальник, **Ершова** Антонида Алексеевнада — цехэй ахалагша инженер-конструктор, **Клемин** Александр Николаевичта — шүдхалаашан, **Нейман** Эльмар Жаныевичта — таhагай ахалагша мастер, тэрэл заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Березин** Леонид Георгиевичто — ахамад металлург, **Сафаров** Георгий Самуиловичта — ахамад инженер, **Булгаков** Петр Лаврентьевичтэ — цехэй начальнигай орлогшо, **Кожеуров** Всеволод Родионовичто — таhагай начальник, Белокалитвенска металлургическа заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Квасов** Федор Ивановичта — техническэ эрдэмэй кандидат, металлургическа гол управлениин начальник.

15. **Додок** Владимир Григорьевичто — техническэ эрдэмэй кандидат, С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ «Запорожсталь» гэжэ металлургическа заводой ахамад инженер, **Зуев** Борис Петровичто — Ждановска Ильичэй нэрэмжэтэ металлургическа заводой ахамад инженер, **Ананьевский** Михаил Григорьевичто — Череповецкэ металлургическа заводой ахамад инженер, **Кочнев** Михаил Федоровичто — Магнитогорско В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай таhагай начальник, **Меерович** Исаак Макаровичта — техническэ эрдэмэй кандидат, лабораторие даагша, **Рокотян** Сергей Евгеньевичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Шишкин** Юрий Алексеевичтэ — бүлэгые даагша, металлургическа машина бүтээлгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын ба проектно-конструкторска институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Тшетьяков** Андрей Владимировичта — техническэ эрдэмэй доктор, Серго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Уралмашзаводой хүндэ машина бүтээлгын эрдэм-шэнжэлэлгын, конструкторско технологическа институдай лабораториин начальник, **Редькин** Евгений Владимировичта — бюрогой начальник, **Авербух** Лазарь Давидовичта — бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Полухин** Владимир Петровичто — техническэ эрдэмэй доктор, Москвагай буладай ба холисын институдай профессор, **Железнов** Юрий Дмитриевичтэ — техническэ эрдэмэй доктор, тэрэл институдай Липецкэ филиалай кафедрые даагша.

16. **Брежнев** Павел Ивановичта — горно проходческо хүдэлмэриин Москвагай гүрэнэй трестын 19-дэхи барилгын управлениин участогай начальник, **Вергасов** Леонид Даниловичта — тэрэл трестын 3-дахи барилгын управлениин горно мастер, **Луговцов** Анатолий Степановичта — «Метрогипротранс» гэжэ гүрэнэй проектно-шэнжэлэлгын институдай начальник, **Ходош** Владимир Александровичта — техническэ эрдэмэй кандидат, **Иванов** Валентин Александровичта — тэрэл институдай гол мэргэжэлтэд, **Кошелев** Юрий Анатольевичто — Главтоннельметростройн ахамад инженер байhан, **Волков** Мюд Алексеевичтэ — Москвагай Метростройн 8-дахи барилга-хабсаралгын управлениин проходчигуудай бригадир, **Бурцев** Павел Семеновичто — тэрэл управлениин начальник байhан, **Пачулиа** Буд Павловичта — «Тбилтоннельстрой» управлениин ахамад инженер, **Курашвили** Абессалом Иосифовичто — техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл управлениин тоннель бүтээдэг 5-дахи отрядай начальник, **Маренный** Яков Ильичтэ — техническэ эрдэмэй кандидат, транспортна барилгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай лабораториин хүтэлбэрилэгшэ, **Хайдуров** Леонид Константиновичта — Москвагай механическа заводой ахамад инженер.

17. **Мекеницкий** Шимон-Семен Янкелевичтэ — химическэ промышленностиин предприятинуудые хабсаргаха технологиин проект табидаг гүрэнэй институдай проектын ахамад инженер, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Алешков** Александр Петровичто — мяха ба hүнэй промышленностиие автомадай туhаламжаар хүтэлбэрилхэ СКБ-гэй директорэй орлогшо, **Зайцев** Викентий Петровичто — техническэ эрдэмэй кандидат, СССР-эй Загаhанай ажахын министерствын научно-техническэ Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, **Горбатов** Василий Матвеевичтэ — мяханай промышленностиин бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор, **Григорьев** Владимир Степановичта — СССР-эй загаhанай промышленностиин Калининградска үйлэдбэриин управлениин начальник, **Даник** Степан Александровичта — Рефрижераторна флодой Калининградска баазын ахамад инженер, **Ионов** Алексей Григорьевичто — техническэ эрдэмэй кандидат, загаhанай промышленностиин ба ажахын Калининградска техническэ институдай кафедрые даагша, **Ниточкин** Александр Ефимовичтэ — «Продмонтаж» трестын Москвагай ашаглалгын - заhабарилгын управлениин участогай начальник, **Швачко** Иван Платоновичто — олзоборилгодо хэрэглэгдэхэ техникэ бүтээдэг Калининградска туршалгын заводой директор, **Бенешюнас** Леонас Петродо — тэрэл заводой слесарь, хабсаргагшадай бригадир, **Попырин** Иван Андреевичтэ — Москвадахи загаhа минарлан буйлуулдаг комбинадай ахамад инженер байhан.

ТЕХНИКЫН ТАЛААР

...Михаил Пав-... — физико-матем-...эмэй доктор, Со-...Александро-вичта — физико-математическа эрдэмэй кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин О. Ю. Шмидтын нэ-

III. УЧЕБНИГҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨ

а). ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИНУУДТА ҮЗЭХЭ

1. **Шмаков** Павел Васильевичта — техническэ эрдэмэй доктор, Ленинградтахи М. А. Бонч-Бруевичэй нэрэмжэтэ хэлхээ холбооной электротехническэ институдай кафедрые даагша, **Кондратьев** Александр Гавриловичта — техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай доцент.

2. **Сторожев** Михаил Васильевичта — техническэ эрдэмэй доктор, Москвагай станконнструментальна институдай доцент байhан, **Попов** Евгений Александровичта — техническэ эрдэмэй доктор, Москвадахи Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищиин профессор.

б). ДУНДА ҺУРГУУЛИНУУДТА ҮЗЭХЭ

3. **Коровкин** Федор Петровичто — педагогикын эрдэмэй кандидат, СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин hуралсалай удха ба онол арга шэнжэлдэг эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Агибалова** Екатерина Васильевнада — Харьковай 36-дахи дунда hургуулиин багша байhан, **Донской** Григорий Марковичта — Харьковай 27-дохи дунда hургуулиин багша.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Секретарь Л. БРЕЖНЕВ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. КОСЫГИН.

МОСКВА. Промышленностиин элдэб hалбаринуудта синтетическэ зүйлнүүд бүри ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Тэрэниие гутал оёгшодшье ехээр хэрэглэнэ. Москвадахи хэмэл арhанай туршалгын завод ба Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ оролсонхой. Тэдэнэр шэнэ hайн шанартай, гоё hайхан гуталнуудые хэмэл арhаар оёно.

Хэмэл арhа хэхэ хүдэлмэри социалис оронуудай мэргэжэлтэд болон эрдэмтэдтэй хамта хэгдэнэ. Мүнөө үедэ заводой болон институдай научна хүдэлмэрилэгшэд ГДР-эй эрдэмтэдтэй сугтаа шэнжэлгэ хэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет мэргэжэлтэд ГДР-hээ ерэhэн нүхэдтэйгөө шэнэ продукциин шанарые шэнжэн зүбшэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

МОСКВА. Байгаалиин үзэгдэлнүүдэй хоорондоо холбоотой байлгын ёhо гуримуудые элирхэйлэн тодоруулхын тула профессор Михаил Мартынович Вудынский олон жэлэй турша соо хүдэлжэ байнхай. Эрдэмтын бэдэрэлгэнүүд амжалтатайгаар дүүрэбэ. Физикээр тоо бодолгонуудые тайлбарилан бодохо онсо өөрсэ машина зохёон байгуулаа. Эрдэм наукада мэдээжэ баримтануудые тайлбарилан гаргахадань тус машина шэнжэлэгшэдтэ туhалхаhаа гадна, физикын элдэб hалбаринуудтахи тодорхой зорилгонуудые элирхэйлэн гаргахын тула туhалдаг.

Профессор М. М. Вудынский теоретическэ ба туршалгын онсо өөрсэ шэнжэлгэнүүдээрээ суутай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. М. Вудынский. «Прогнозатор» гэжэ машинаар туршалга хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Барадий МУНГОНОВ

БАЯН ЗҮРХЭН

РОМАНhАА БУЛЭГ

Наратай дулаахан үдэшэ болобо. Дармажаб Маша хоёрой аянда мордохын урда үдэшэ. Үглөөдэр үдэhөө хойшо Билюутын станци ошожо вагондо hууха юм. Тэдэ хоёр түрэл дайдынгаа сэбэр hайхан агаараар амилжа ерэхэ гэлсээд, элhэн даамба дээгүүр соөрэм нуурайнгаа саада бэедэ гараад, Бухэ-Баалгын хушуун өөдэ зүдхэбэ. Тэрээн дээрэ гарахадань, жаргажа байhан наранай гэрэлдэ сөөрэм нуурынь алтан хашарhаар миралгажа, үзэсхэлэн гоёор харагдаба. Энэл даа, хүнэй хүдэр гараар сарьгдаhан нуур сөөрэм! Агуу ехэ гол мүрэнүүд дээрэ тогтоогдоhон асари томо далайнуудтай Юрөөгэй нуур сөөрэмые жэшэхээр бэшэшье haaнь, Дармажаб Маша хоёрто энээхэн нуурынь айхабтар hайханаар hанагдадаг юм. Үшөө саатуур аладлан харахадань, Юрөөгэй тала халюуран, ногоорон намжаарна.

Дармажаб Маша хоёр хүхэ ногоон зүлгэ дээрэ зэргэлэн hууба. Тэдэнэр өөр өөрынгөө ямаршьеб бодолдо эзэлэгдэhэн янзатан, дуугайнууд. Энэ наhанайнгаа хуби заяае hаяхан нэгэдүүлhэн хоёрнай саашанхи зол жаргал тухайгаа бодонод гү? Али үглөөдэр эхилхээ байhан холынгоо аян зам тухай шэбшэнэд гү? Юрэдөөл, саашанхи ажабайдалынь тэдэ хоёрто, үүлэгүй тунгалаг тэнгэри шэнги, сэлмэг hайханаар hанагдана даа.

Залуу хүбүүн инаг гансая тэбэреэд, халуун зүрхэнэйнь сохилсые мэдэрэн, аяшархан таашаан hууна. Үдэшын наран орохо тээшээ дүхэжэ, гал улаан дүлөөр улайран, инаглаhан хоёрой урдаhаа урихаар мэшээн энеэбхилнэ.

— Дармажаб. hанана гүш? — гэжэ Маша аргаахан дуугарба.

— Юу?

— Бага наhаяа. Баганууд ябаhанаа...

— Аа... hанангүй яахабиб.

— Мүнөө hанахадамни ехэл hонин шэнги. Ши яhала зоригтой хүбүүн hэнши.

— Зай, болил даа, Маша! Намда юунэй зориг байха юм. Хаанаhаа hанажа, гэнтэ тиимэ юумэ хэлэнэш?

— Би мэдэнэб даа, зоригтой hэнши. Өөрынгөө шэнээн хоёр тоомгүй хүбүүдые бархируулжал hалаа ха юмши. Болёобди, болёобди гэжэ хашхаралдаа бэшэ hэн гү?

— Зай, дэмы юумэ бү хэлыш даа, Маша! — Дармажаб аягүйрхэшэбэ хэбэртэй. — Тиимэ юумэ оройдоош hанангүйб.

— Мартажархёоб гэжэ гү?

Мартажархёоб...

— Ямар мартамхай хүмши! Ягааб даа, тэдэшни рогаткаар намайе харбан гэхэдээ, шууд нюдэн дээрэмни буулгажархин алдаа ха юм. Тиихэдэнь ши тэдэниие намнажа бараад, hайсахан гүбеэ ха юмши.

— Ээ, нээрээшье! Гурбадахи класста hуража байхадамни, нэгэ тиимэ ушар болоо hэмнай даа. Юундэ мартаа гээшэбиб? Тиимэш болээр хүдэлжэ үгэдэггүй, ехэл доро зүрхэтэй хүнби гэжэ өөрыгөө hанагшаб. Теэд юуниинь болоhон юм даа, мэдэнэгүйб. Хай, ерээдүйнгөө инаг дурые, ерээдүйнгөө хани нүхэрые — шамайгаал аршалха гэhэн байгаа гээбин даа. — гэжэ Дармажаб энеэбэ.

— Баhуулhан, доромжолуулhан хүниие хайрлаха, аршалха сэдьхэлтэй хүн байгаалши даа, анханhаа хонишо. Тиимэ хүндэ дэмы дурлаагүйб. Аяар тиихэдэ шамда дурлажа эхилээ hэм гэжэ hанагшаб... — Маша Дармажабай энеэдэндэ харюусангүй, томоотойгоор дуугарба.

— Зай, баhа hонин юумэ хэлэбэш даа, Маша.

— Дурлаашгүй haa, хүндэлдэг болоhон байгаа ёhотойш.

— Багадаа зоригтой hэнши гэнэш. Теэд нэгэтэ зун эжыдэшни хазаар морёор намнуулхадаа, балайшье зоригтойб гэжэ hанаагүйл байхаб, — гээд, Дармажаб hөөргөө хөөрэлдөөнэйнгөө эхиндэ ябашаба.

— Гэртэхиндээ хэлэнгүй гүлзөөргэнэ түүхэеэ ябашахадамнай гү?

— Гүлзөөргэнэдэ ошоhондомнайш тиигээ бэшэ юумэл даа. Уhанай үер соогуур Юрөө голые ойможо, энэ бэедэнь гарашоо ха юмбибди. Уhанда орожо үхэхэнь гэжэ айhан юм гээбы.

— Тииhэн юм ааб даа.

— Мори унаад, бургааhа бариад. уламтай уламгүй газараар сагаалхиса эрьюулхэдэнь, шал нойтон, шарбаа нюсэгэн юумэнүүд гэр тээшээ шардайса харайлдаа hэмнайбди. Мүнөө шиниин магтагша тэрэ ноёхи зоригтой хүмнай бултанаар адли шардайса оролсоо бэшэ hэн гү? — гэжэ Дармажабай хэлэхэдэнь, нюдэнhөө нёлбоhо гоожотороо энеэлдэбэд.

Багынгаа ябадал hанахадань, зүрхэ сэдьхэлынь дулаахханаар жэгнэжэ, инаглаhан хоёрто ехэл hонин, ехэл зохид байба даа.

Баруун Табхарай баруугаар наран орожо жаргаба. Тала дайдын нюур шарай гансата хубилжа, үдэшын боро уняарта хушагдан бүүдыбэ.

— Бүтэдмаа Дулсан хоёр хонидоо асарба. Ошожо хаалсахамнай гү? — гэжэ Маша шэмээгүй байдал таhалба.

— Хаанад ааб даа, — гэбэ Дармажаб.

— Ташарhаа хазаар моритой хүн ерэбэ. Манайда ерэбэ гээшэ гү?

— Үгы даа. хартыhаа гараад, наашаа годирбо ха юм. Даамба дээгүүр наашаа гарахань.

Тэдэнэй харahaар байтар тэрэ хүн нуурай даамба дээрэ гаража, аалихан гэшхүүлбэ. Уhанай гурбан ехэ сортые хаahан түмэр хаалгануудай ойро ерэжэ мориноhоо бууба.

Маша тэрэниие танижархиба:

— Энэмнай Володя Барьбуев лэ! Мелиоратор хүбүүн. Уhанайнгаа хаалтануудые онгойлгохоёо ерэбэ гээшэ. Тэдэнь бузархан хүндэнүүд ха юм, ошожо туhалхамнай гү Дармажаб? — гээд нүхэрэйнгөө харюу дуулажа үрдингүй хүл дээрээ бодожо хашхарба: — Во-ло-дя-а-а!

Тэдэниие танижа ядан зогсоhон мелиоратор хүбүүн лэ тэдэнэр гараараа даллаад. Бухэ-Баалгынгаа хушуу руу гүйлдэжэ оробо. Гурбуулан хамhажа байжа барюулнуудыень мушхаад. гурбан томо хаалта нээжэрхибэд. Нуурай уhан гурбан бүдүүн соргоор хүүен хааяан урдаба. Сабшалан дээгүүр гарахаяа болижо, горхонойнгоо haбa руу дошхон янзаар шуумайба.

Хаанашьеб ойрохон бүдүүн хоолойтой баха дуугаржа, баханарай аймагта үдэшынгөө концерт эхилхэ дохёо үгэбэ хэбэртэй. Энэ дохёоень хүлеэжэ hyyhaн юумэдэл, Юрөө нуурай хүхэ эреэн баханууд бүгэдөөрэн наржа, анхан Юрөө дасанай ламанарhaашье дутуугүйгөөр хоолой хашан бабаралдашаба.

Мүнөөхи гурбанай энэ тэрэ юумэ хөөрэлдөөд гарахала байтар хойноhоо рессор тэргэтэй хүн гүйлгэжэ ерээд, тэдэнэй ойро морёо татаба. hоггуу Бирид. Хүл дороо хонитой. Хойто Үбэрөө бусажа ябана ха юм. Хаагуур зайгаад, хаагуур архидаад бусажа ябанаб? Хэдыдээ ажалаа хэдэг хүн бэ? Нимэ архинша амитанда яажа хониной отара даалгаа юм. hоггуу Биридые харахатаяа зэргэ тэдэ гурбанай толгойдо абаhaар нимэ бодолнууд ороодхибо.

«Бүтэдмаа ажайтаймнии гэрлэжэ hуухадаа, хамаг ажалаа Дулсан ажай хоёо дээрэ хаяжархёод, архидажа зайжа ариншадаг hэмнай даа. Тэрэл зандаа ябана, нэгэш ондоо болоhон юумэнь үгы. Үхэтэреэш ухаа орохогүй амитан хаш, — гэхэ мэтэшэлэн, Дармажаб дам саашань бодожо үрдибэ. — Баhа юун хониёо шэрээб? Нөөхил хонёороо аралжаа наймаа хэдэг. андалдаа сохидог хэбээрээл гээшэ гү? Даншьеhaa, хониной мяханда шуналтай, шоно шэнги амитан даа».

— Мэндэ-э, баян талын бүргэдүүд! — гэжэ Бирид мэндэшэлбэ. — Уhанайнгаа хаалта хаажа байна гээшэ гүт, нээжэ гү? Хаахадатнайш, нээхэдэтнайш туhа болохогүй, даамбатнай эбдэрхээрээл эбдэрхэ. Хараад байгаарайгты, минии хэлээшээр болохо даа.

— Та юу хэлэнэ гээшэбта?! — гээд Володя дураа гутаhандаа гансата хүхэ сагаан болошобо. — Томоотой бүдүүн хүн аад, тэнэг юумэ бү дуугарыт!

— Ши, нохойн гүлгэн, намайе бү hурга! Нюдэтэй хадаа хара. Харагты, нүхэд, — гээд, Бирид тэргэhээ hолжорон буужа, ташуураа тулаcагаан, даамбын эрьеэр ялхигашан гэшхэлбэ, сабхяараа газар дэбhэжэ, ташуураа газар хадхажа ябаад, аманhaa хөөhэ нёлбоhо сэсэргэн хашхарба: — Харана гүт, энэ юун бэ?! Элhэ хайр гү, али бэшэ гү? Тиимэ даа, минил элhэ хайр! Алин бэ тэрэ бетон хана хушалтань? Үгы бшуу даа! Бирид үгэеэ таhалдуулжа, бүлхэгэр улаан нюдөөрөө тэдэ гурбаниие нэгэ нэгээр ажаглан хараба — энэ хэлэhэн үгэнүүдни эдээндэ хэр ойлгогдобо ааб гэжэ шэнжэлбэ ха.

— Ушар иимэhээ, — гээд, саашань долёобор хургаяа ёдойлгон, ямар нэгэ мэргэн багша шэнтеэр дуугарба, — нэгэ ехэ үерэй болоходо, энэ даамбатнай hандаржа haлаха юм. Тиихэдэнь ноохи hоггуу Бирид абгаймнай зүб түүрээгээ hэн ха юм гэжэ ойлгохот даа, ойлгохол байхат!

— Тэрэ турлааг шэнги хаагалангүй, ошохо мүрөөрөө ошогтыл даа саашаа! — Володиhоо өөрэгүйгөөр дураа гутаhан Дармажаб Бухэ-Баалгын хушуун дээгүүр хаагалан ниидэhэн турлааг заажа, эридээр хэлэбэ.

— Ши нүхэр, Дармажаб, дан ехээр бү hүрхэйтэ! hайхан дангинаар hамга хэhэндээ мэдээ табижархёод, hамганайнгаа ойро hүрхэй болосогооха гэбэ гүш? hамганайнгаа хормойhоо шагтагалдаад гүйжэ ябадаг шам мэтын нюhан шамбайнуудые наhан соогоо олохониие Бирид харahан байха. haahaa! Шинии түрэ хуримда байгаашгүйдөө, шинии орденто эгэшэтэй hуугаашгүйдөө Биридэй яha уhан хүхарха бэшэ, haa-haa! — Бирид нэгэ газартаа дэбхэншээн, Дармажабай урдаhaa ташуураараа заажа байжа, хоро шараараа турьяба.

— Үшөө юун гэхэбта?! — гээд, Дармажаб шүдөө зуун, урагшаа даб гэбэ. — Түрэдөө урягүй гэжэ хороор хашхарба гүт? Хоолойдоо хутагаш барюулаа haa. таниие урихагүй байгаалби. Хоро шараар бөөлжэхэhөө бэшэ. түрэдэ ямар туhа хэхэбта? Эгэшэмнии нимэ амитанhaa холо болоhондоо хүбин заяандаа зальбарагша.

— Ямар муухай хүн гээшэб! Оржил даа саашань, холо болоёы эндэhээ. Энэрниеш харахадаа ойм гутана, — гээд, Маша Дармажабайнгаа хамсыhaa татаба.

— Ши, шара үлэгшэн, шэмээгүй бай! Шамтай хөөрэлдэнэгүйб, — гэжэ Бирид дадаганаба.

— Танай ябаhан лэ газарта ходо хараал хэрүүл болохо, ямар муу ёротой хүн гээшэ агшабта? Нээрээ юрэдөө! — гэбэ Маша.

— Хүниие шара үлэгшэн гэжэ байжа бү нэрлэгты! Бү доромжологты! Тооhоёо гүбюулээгүй дээрээ тонилотыл даа саашаа эндэhээ! — гэжэ Дармажаб hамгала үмөөрэн шангарба.

— Шинии газар бэшэ, хүниие бү намна! Харин өөhэдөө түргэхэн эндэhээ зайлагты! Үмдыетнай шоботгойлоод. гүбэрюу болотор ташуурдажархихаб, нюhабшанууд дahaa! — Бирид хүлзэнги улаан нюдэеэ бэлтэлзүүлээд, хамар аманhaa нюhа нёлбоhоёо сэсэргээд, ташуураа далагашуулан ошотобо. — Таанарай стол доогуур мүлхижэ, үмдэндөө шээжэ ябахада, би... бии...

Эдээхэн залуушуулай нимэ ахирхан ябахада, ооро амархан хүн болоод ябаhан байгааб гэхээ hанаhан юм гү, хүсэд хэлэжэ үрдеэгүй байтарнь, далагашуулhан ташуурhаань морининь үргэжэ халба hүрөөд, рессор оодон тэргээ даамбын эрье руу халяаба. Тэргэнь хүмэрин барин доошоо hолжоржо, мөөрнүүдэйнгээ харагдахаа болитор уhа руу орошобо. Үшөөшье доошоо орохо байhыень аhан мэгдэhэн хара хээр мориин шадалтайл хадаа, хүүхиран собхороод, собхоро собхорhoop тэргээ hөөргэнь даамба дээрэ гаргажархиба. Даамба дээрэ гарахадаашье, рессор тэргээ наярса оодоргоод, аяар нуурай урда бэсдэ ошожо тогтоод, ногоо шэмхэлэн байшаба.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха).

ХИЛЫН Сааhаа

БЕЛГРАД

ХАНИ БАРИСААНАЙ, ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОЛГЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

ТАСС

СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Титын хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошожо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзахана байhандань Югославиин хэблэл, радио, телевидени ехэ анхарал хандуулна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй И. Броз Титын хоёр хоорэлдоонуул хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондохи уулзалгануудай, хөөрэлдөөнүүдэй үргэлжэлэл болохо байна гээд ТАНЮГ агентствын эндэ тунхаглагдаhан шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаанай хурдан түргөөр хүгжэжэ байhан үедэ СФРЮ-гэй Президент И. Броз Тито Советскэ Союзда ошобо гээд шэнжэлэл дотор саашадаа тэмдэглэгдэнэ.

Хоёр партиин хоорондохи харилсаанай хоёр жэлэй үргэн программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Дутын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөе гуримшуулха хэрэгтэ хоёр талын hанал бодол адли байна гээд ТАНЮГ тэмдэглэнэ.

ДЕЛИ

Хани ёhоор хүлеэнэбди

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ерэхээ байhые Индиин ажалшан арад ехэтэ hайшаана. Энэнь Советскэ Союзай ба Индиин хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоое улам үргэдхэн бэхижүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ байха гээд манай ороной түрүү үзэлтэй, демократическа бүхы хүсэнүүд тоолоно гэжэ Профсоюзуудай бүхэиндиин конгрессэй секретарь Т. Н. Сиддханта мэдүүлбэ.

Советскэ Союз эгээн найдамтай ханимнай болоно. Национальна индустриин, нэн түрүүндэ хүндэ промышленностиин хүгжэлтэдэ сэрнэнэгүй ехэ туhа хүргэнэ гээд тэрэ, ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр манай орондо ерэлгэнь экономикын, эрдэм ба техникын элдэб hалбаринуудта СССР-эй, Индиин хоорондохи аша үрэ ехэтэй харилсаае улам бүри үргэдхэхэ байhандань эндэхэг арад этигэнэ. Эб найрамдал, хани барисаа бэхижүүлхэ зорилготой энэ ябуулгын дүнгүүд социально-экономическа ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёhоор зэргэ оршохо ленинскэ гол ёhые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ шухала туhа хүргэхэ байха.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ДЭБЖЭЛТЫН ЗАМААР

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Москвада болоhон баяр ёhололые харийн оронуудай хэблэл үргэнөөр тунхаглана.

БОНН. «Совет арадай агуу ехэ туйлалтанууд» — гэhэн гаршаг доро «Унзере цайт» газетэ Кремлиин съездүүдэй ордон соо болоhон hайндэрэй уулзалга дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые хуряангыгаар толилбо.

Партиин залан сэхэ, зохёохы ленинскэ хараа шугамые совет арадай ажалай баатаршалганууд дотор хаража болоно, совет общестын политическэ нэгэдэл, СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан энээн соо элеэр харагдана гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүдые газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

ПРАГА. Чехословак-совет хани барисаанай холбооной Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ В. Давид Агуу ехэ Октябриин 56 жэлэй ойн, Чехословак-совет хани барисаанай hарын хүндэлэлдэ Понинбрам хотодо үнгэргэгдэhэн суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай ба социальна үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэдэг хүнүүдые СССР хододоо дэмжэн туhалдаг юм гэжэ тэмдэглээ. Ленинэй hургаалда үнэн сэхэ Советскэ Союз амгалан ёhoop зэргэ оршолгын гол ёhонуудта үндэhэлhэн уласхоорондын харилсаа тогтоохын түлөө тэмсэдэг байгаа, мүнөөшье тэмсэнэ.

СОФИ. Советскэ Союзда Октябриин hайндэрые тэмдэглэлгэ совет общестын социальна-политическэ үзэл сурталай бата нэгэдэл, дайшалхы манлай — КПСС-ые нягтаар тойроhон совет хүнүүдэй бата нэгэдэлтэй байhые үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гээд «Народная армия» газетэ бэшэнэ. Октябриин 56 жэлэй ойе бүхы дэлхэйн арадуудай hайндэрлэhэн ушар илалта түгэс социалис революциин үзэл сурталай, марксизм-ленинизмын үзэл сурталай туйлай ехэ хүсэ шадалтай байhые баталба.

ГАВАНА. Дэлхэй дээрэ болоhон нэгэшье үйлэ хэрэг Агуу ехэ Октябриин социалис революци мэтээр, түүхэдэ гүнзэгы ехээр нүлөөгүй байха гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай орган — «Гранма» газетэ Октябриин 56 жэлэй ойдо зориулhан түрүү статья соогоо бэшэнэ.

ДЕЛИ. «Эдэ үдэрнүүдтэ бидэ агуу ехэ Советскэ Союзда, ахa дүү совет арадта халуун амаршалга эльгээнэбди, Советскэ Союзай Коммунис партида, Леонид Ильич Брежневтэ hайниие хүсэнэбди», — гэжэ Индиин Компартиин национальна Соведэй генеральна секретарь Р. Рао «Нью эйдж» газетэ бэшэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Октябриин революциин 56 жэлэй ойе Москвада hайндэрлэhэн тухай «Кансан уутисет» газетэ бэшэхэдээ, совет арадай ажаhа байдал хэлбэришэгүй hайжаруулха, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтаhан эб найрамдалта программа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байhан тухай элирхэйлэн гэршэлhэн СССР-эй амжалта туйлалтанууд ноябриин 7-ной үдэр Улаан талмай дээрэ харуулагдаа гэжэ тэмдэглэнэ.

ТОКИО. «Япон—СССР» гэжэ бүлгэмэй президент Т. Тодзава бүлгэмэй эдэбхитэдэй баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг нээhэн, дэлхэй дээрэ хүдэлмэришэн, таряашанай түрүүшын гүрэниие байгуулhан Агуу ехэ Октябриин социалис революциин ойн баярые бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүд hайндэрлэжэ байна гэжэ мэдүүлээ.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Хоёр орондо аша туhатай

ТАСС

Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай харилсаандахи шахардуу байдалай hуларhанай ашаар мэргэжэлтэдэй хоорондоо ябалсажа, дүй дүршэлөө халан абалсалгань хоёр ороной техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ туhа хүргэнэ гэжэ горнягуудай нэгэдэмэл профсоюзай түрүүлэгшэ Т. Дрюо хэлэбэ.

Т. Дрюо шулуу нүүрhэнэй промышленностиин талаар американ мэргэжэлтэдэй делегациин бүридэлдэ орожо, hаяхан Советскэ Союзда ерэhэн байгаа. «Совет шахтернуудай энэ hалбаридахи хүдэлмэриин онол оншо тухай, илангаяа эдэнэй ажалай усалталга hэргылэн зайсуулалга тухай, медицинскэ туhаламжа тухай мэдэжэ абахые хүсэhэн байгаабди», — гэжэ профсоюзай «Юнайтед майн уоркерс джорнэл» газетын корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

«Орон соогуурнь ябахадаа, олон юумэ хараабди», — гэжэ Дрюо хэлэбэ. Шахтернуудай ажалай үедэ усалталгые hэргылэн зайсуулха хэрэгтэ, эдэнэй элүүр энхэ байлгада ехэ анхарал хандуулагдадаг байhаниинь американ делегациие hонирхуулаа.

Ямар юумэнүүд США-гай хиhаа тад ондоо байнаб гэхэдэ. Советскэ Союзда эдэнэй ажал үндэрөөр сэгнэгдэнэ гэжэ Дрюо хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Онсо хүшэр хүдэлмэри хэдэг хүнүүдтэ нэмэлтэ амаралта үгтэнэ. Профсоюзай амаралтын байшангуудта, санаторинуудта совет горнягууд түлөөhэгүйгөөр аргалуулна.

Холбоото Штадуудай шахтёрнуудай совет шахтернуудтал адли нимэ хангагдамал байдалтай болоо hаань, hайн hэн ха гэжэ американ профсоюзай түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

БУЭНОС-АЙРЕС

Чилидэхи хара хархис ябуулганууд

ТАСС

Сантьяго хотоhоо урдуур мянгаад километрэй газарта — Атакамын сүл губида «Чакабуко» гэдэг туйлай ехэ концентрационно лагерь бии болгогдохонь гэжэ Чилиин хунта мэдээсэбэ. Мүнөө Сантьягодахи «Насиональ» гэдэг стадион дээрэ тамалагдан хаагдажа байhан хүнүүд энэ лагерьта абаашагдаха юм ха.

Гэмтэ хэрэгүүдээ уласхоорондын олониитэhээ далдалан нюухые hэдэн, хунта мүнөө үедэ ороной бартаа газарнуудта хаагдаhан хүнүүдые зэрлиг муухайгаар хэhээнэ, буудан алана. «Чакабуко» гэжэ концентрационно лагерь тогтуурингүй уларилтай газарта — селитрэ малтан абадаг байhан уурхайнууд соо тогтоогдохо. Хуулиин үндэhөөр мүнөөдөө гэмнэгдээгүй, «эгээн аюул түбэгтэй хүнүүд» энэ лагерьта байлгагдаха юм гэжэ хунтын дотоодын хэрэгүүдэй министр Бонилья мэдүүлбэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). «Үргэн олониитын эсэргүүсэлтэ дабахые оролдон, Чилиин хунта зэрлиг муухай хашалта харшалалга, хардалга мүрдэлгэнүүдые хэнэ», — гэжэ Франциин «Политик эбдомадер» газетэ бэшэнэ. Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэдэ хаагдаhан хүнүүдые сэрэгэй хунтынхид зэрлиг муухайгаар хэhээнэ гээд Сантьягаhаа ерэhэн корреспонденци дотор хэлэгдэнэ. Гутал соогоо шилэй бутархайнуудые хээд гү, али бурма соогуур хүл нюсэгөөр ябахыень баадхана. Хашалта харшалалгануудые, хардалга мүрдэлгэнүүдые хээшье hаань, арад зоной эсэргүүсэлтэ улам үргэдэжэ байна.

РИМ. (ТАСС). Хархис диктатурада эсэргүү тэмсэлдэнь Чилиин арадта туhаламжа үзүүлхэ уряатайгаар Чилиин Компартиин ЦК-гай Политическэ комиссиин гэшүүн, Чилиин Коммунис залуушуулай ЦК-гай генеральна секретарь Гладис Марин дэлхэйн демократическа бүхы хүсэнүүдтэ хандаба. Мүнөө үедэ Чилидэ патриотическа хүсэнүүдэй, үргэн ниитэ арад зоной эсэргүүсэлтэ улам эршэдэжэ байна гэжэ Гладис Марин «Унита» газетэдэ тунхаглуулhан статья соогоо бэшэнэ.

ПРАГА

ЧССР-тэхи шэнэ радио-дамжуулга

ТАСС

«Москва хэлэнэ» — иигэжэ Прагын «Звезда» гэжэ радиостанциин долгин дээрэ ноябриин 11-дэ түрүүшынхеэ соностоhон Чехословакиин радиогой үдэр бүри хэгдэхэ шэнэ дамжуулга нэрлэгдэнэ. Москвадахи бүхэсоюзна радиогой Чехословакиин редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй бэлдэhэн дамжуулгые ЧССР-эй хүн зон шагнахадаа, «Ил-86» тухэлэй совет транспортна шэнэ самолет тухай, Памирай hүмбэр уулада геологуудай хэhэн хүдэлмэри тухай, Советскэ Союзай арадуудай ажабайдал тухай ехэ юумэ мэдэжэ абахаhaa гадна, совет композиторнуудай шэнэ дуунуудтай танилсаа.

«Москва хэлэнэ» гэhэн хахад часай дамжуулга үдэр бүри хэгдэжэ байха.

АДДИС-АБЕБЭ

ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

ТАСС

Дутын Зүүн зүгтэхи байдалые зүбшэлхын тула Африкан нэгэдэлэй эмхиин министрнүүдэй Соведэй онсо яаралтай сесси зарлахые Эфиопи зүбшөөгөө гээд Эфиопиин Гадаадын хэрэгүүдэй министерство соносхоо.

Алжирай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Хуари Бумедьенэй дурадхалай үндэhөөр сесси зарлаха зүбшөөлөө ОАЕ-гэй гэшүүд — Африкын бэе даahaн 22 гүрэнэй правительствануд үгөө гээд ОАЕ-гэй секретариадта мэдээсэгдэбэ. Тогтоогдоhон гуримай ёhoop, ОАЕ-гэй министрнүүдэй соведэй онсо яаралтай сесси зарлахын тула эмхиин гэшүүдэй гурбанай хоёр хуби гэхэ гү. али 27 орон зүбшөөлөө үгэхэ зэргэтэй. Энэ дурадхалые бусад гүрэнүүд дэмжэхэ. Африкын оронуудай министрнүүдэй ээлжээтэ бэшэ уулзалга ноябрь hарын хорёодоор Аддис-Абебэдэ болохо байха гээд хүлеэгдэнэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Октябрядта — «Мушэхэн» гэжэ телевизионно журнал харуулагдаха. 19.50 — Телепанорама. 20.10 — Пропагандистнар ба шагнагшадта туhаламжа хүргэхэ дамжуулга. 20.30 — «Пушкинай мүрнүүд» — уран зохёолой концерт. 20.55 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.15 — Концерт.

САГААН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадар бага зэргэ саhан орохо. hулаханаар hалхилха. Температура 1 градус дулаанhaa 3 градус хүрэтэр хүйтэн, хойто аймагуудта 3—7 градус. Улаан-Үдэдэ hүниндөө 11—16, үдэртөө 1—3 градус хүйтэн болохо.

Ноябриин 14—18-да үүлэтэйшэг байха, саhан орохогүй. Баруун тээhээ секундын 0—5 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Температура hүниндөө 10—15, хойто аймагуудта 20—25, үдэртөө 4—9 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Парижай «Франс фут[бол]» гэжэ долоон хоног бүри... удаа гарадаг газетын... пын эрхим футболист... та жэл бүхэндэ... 1973 онуудай үе... дэнэн наадануудта... нэн Португалиин... гэшэдэ «Алтан бутс»... лагдаба. Тэрэ үнгэр... соо 40 бүмбэг... оруулан байгаа... бронзо бүтс ФРГ-гай... Мюллер, Болгариин... Жеков гэгшэдтэ... дахан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...гарhаа) Европын эрхим... болистнууд гэгдэ... лер, Эйсебио, Жеков.

ЮПИ—ТАСС

СПОРТЫН hОНИН

★ ПЕТРОЗАВО[ДСК]. (ТАСС-ай корр. Н. ...). Карелиин саарhанай [про]мышленностиин хүдэ[лмэри]шэд холын аяншалга[да]... саhан аха классууда... бүлэгые баяр ёhоло... шон байдалда угтаба... нэр граждан болон... ороноо хамгаалгын... дайнуудай болоhон... даар санаар аяншалга... раhан байгаа. Холын... шалгада хабаадалса... ГТО-гой шэнэ комплекс... шаалгаар мүрысэ... нуудта хүрэжэ концер... биhан, дайнай... баатаршалга гаргаhан... уулзалга үнгэргэгд... на.

hонирхолтой энэ... га Карелидэ долоодо... гэргэгдэбэ. Түрүүшын... аяншалга 1922 онд... дан дайнай герой... Актикайнен гэгшын... далга доро 1100 ки... зайда дайсанай ар... үнгэргэгдэhэн юм.

★ ХОККЕЙ. Ор... рүү hуурин ээлжын... эхилhэн каадан хэдэ... гон турнада... удаа. ноябриин 10-... наа hэргэбэ. Энэ үдэр... вагай «Динамо» ко... хоккеистнууд Рига... сменүүдтэ 2:3 гэhэ... гоор шүүгдэhэн байна... энэ үдэр Воскр... «Химик» ЦСКА-гай... тай наадахадаа. 3:3... тоотойгоор тэнсэбэ.

Мүнөөдөө наадан... рүүлжэ ябаhан «Кры[лья Со]ветов» командын... нууд Горькиин «Т[орпедо]»... командые 6:3 гэhэн... гоор шүүхэлээ... дань 30 очкотой бол... сад командануудта... шашье хүсэгдэхэнь... тэй болонхой. Хоёр... рида гараhан ЦСКА-... кеистнууд 21 очкото... hон байна.

Ноябриин 11-дэ... дэhэн наадан да... «Динамо» Ригын... нүүдые 8:1 гэhэн... шүүhэн. Харин М... «Спартак» Челя[бинскын]... «Трактор» команда... тоотойгоор шүүгдэ...

★ ФУТБОЛ. ... «Динамо» команды... листнууд Югославии... командатай харюу... үнгэргэхэдээ, тал... дые 5:1 гэhэн... шүүбэ. Түрүүшынгэ... га өөрынгөө стадион... үнгэргэхэдөө... футболистнууд 3:0... тоотойгоор шүүhэн... «Динамо» команда... гай кубогта хүртэхэ... үнгэргэгдэхэ наад... баадалсаха болобо.

(Т[АСС])

«Спортлотогой», [«Спорт]лото-2-ой» ноябр... Казань хотодо үнг... ээлжээтэ тиражай... нимэ:

«Спортлото» — ... спорт), 3 (акробат...), (волейбол), 27 (...), 30 (далбагата ...) (фехтовани).

«Спортлото-2» — ... пинизм), 11 (велоспорт...), (водно поло), 16 (...ка), 31 (тамара...) (уhа руу hүрэлгэ).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ[ДЕЕВ]

Манай адрес, те[лефон]

г. Улан-Удэ, у[л. ...]на 35. Телефо[ны: ...]ра — 54.54, ... 54.93, зам. ре[д]... — 68-08, зам. ре[д]... 62.62, отв. секр... 50.52, секретари... отделы: партийной... 60.91, сельского ... — 64.36, 63.86, ... и агитации — ... мышленности и ... ства — 61.35, ... строительства и ... 69.58, культуры и ... 60.21, писем и ... ров — 67.81, инф... 34.05, обществен... ная — 56.62, ма... ро — 57.63, фото... рия — 33.61.